

Møteinnkalling

Utval:	Kontrollutvalet i Samnanger kommune
Møtestad:	Biblioteket på Bjørkheim
Dato:	15.11.2021
Tid:	14:00

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjere dette så tidleg som råd er ved **å ringa** til Einar Kåre Ulla tlf. 971 90 734 eller til Hogne Haktorson, tlf. 911 05 982.

Til varamedlemar er denne innkallinga å sjå på som ei orientering.
Dersom det vert aktuelt at varamedlemar må møta, vil det bli gjeve nærmare beskjed.

Det er planlagt at Einar Kåre Ulla møter frå sekretariatet, på dette møtet.

Arild Røen
kontrollutvalsleiar

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Einar Kåre Ulla
seniorrådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Kopi: Vararepresentantar til kontrollutvalet
Ordførar
Revisor
Rådmann

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
Godkjenningssaker			
GK 9/21	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 10/21	Godkjenning av møteprotokoll etter møte i kontrollutvalet 04.10.2021	2019/94	
Politiske saker			
PS 25/21	BDO presenterer interimsrevisjonsrapport 2021	2019/105	
PS 26/21	Forvaltningsrevisjon innan vedlikehald av kommunale bygg og vegar	2021/52	
PS 27/21	Møteplan for kontrollutvalet i Samnanger kommune 2022	2020/76	
PS 28/21	Kurs i regi av BDO - 2022	2020/192	
PS 29/21	Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval 15.11.2021	2019/98	
PS 30/21	Eventuelt	2020/79	
Referatsaker			
RS 25/21	Kopi av tilbakemeldingsbrev tilsyn med kommunal beredskap og helseberedskap	2019/102	
RS 26/21	Melding om politisk vedtak - Budsjett for kontrollarbeidet i Samnanger kommune 2022	2019/99	
RS 27/21	Årsmelding 2020 - 2021 - Mobbeombodet i Vestland fylkeskommune	2014/240	
RS 28/21	Program - Folkevaldopplæring på Solstrand 15. - 16.02.2022	2021/45	

Godkjenningssaker
GK 9/21 Godkjenning av innkalling og sakliste

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/94-30
Saksbehandlar: Einar Kåre Ulla

Saksgang

Utvæl	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	10/21	15.11.2021

Godkjenning av møteprotokoll etter møte i kontrollutvalet 04.10.2021

Forslag til vedtak

1. Møteprotokoll etter møte i kontrollutvalet 04.10.2021 vert samrøystes godkjent

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Einar Kåre Ulla
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Protokoll etter møte i kontrollutvalet i Samnanger kommune
04.10.2021

Møteprotokoll

Utval:	Kontrollutvalet i Samnanger kommune
Møtestad:	Biblioteket på Bjørkheim
Dato:	04.10.2021
Tid:	14:00 - 15:30

Følgjande faste medlemer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Arild Røen	Leiar	H
Svein Verner Røseth	Medlem	FRP
Anne Tandstad	Medlem	SP

Følgjande medlemer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Terje Hoseth Næss	Nestleiar	KRF
Silvana Amaral Da Silva	Medlem	BL

Følgjande varamedlemer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer
Anette Espelid	Terje Hoseth Næss	BL

Merknader

Det vart ikkje kalla inn vara for Silvana Amaral Da Silva då ho ikkje hadde meldt forfall. Ho møtte ikkje opp.

Andre som møtte:

Namn	Stilling
Jan Erik Boge	Konst. rådmann
Sturla Alvheim	Forvaltningsrevisor BDO
Einar Ulla	Seniorrådgjevar Vestland fylkeskommune
Arild Røen	Einar Kåre Ulla
utvalsleiar	utvalssekretær

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
Godkjenningssaker			
GK 7/21	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 8/21	Godkjenning av møteprotokoll etter møte i kontrollutvalet 30.08.2021	2019/94	
Politiske saker			
PS 21/21	Rådmannen orienterer om oppfølging av revisjonsrapport nr. 1 frå BDO AS	2019/105	
PS 22/21	Bestilling av forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll 2021	2019/96	
PS 23/21	Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval 04.10.2021	2019/98	
PS 24/21	Eventuelt	2020/79	
Referatsaker			
RS 22/21	Protokoll etter møte i kommunestyret 16.09.2021	2019/94	
RS 23/21	Folkevaldopplæring for kontrollutval i tidlegare Hordaland fylke 2022	2021/45	
RS 24/21	FKT - Medlemsinformasjon september 2021	2019/28	

Godkjenningssaker

GK 7/21 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll 04.10.2021 - Kontrollutvalet i Samnanger kommune

Handsaming i møte

Innkalling var sendt ut 26.09.21 via e-post. Det kom ikkje merknadar til innkalling eller sakliste.

Vedtak

Innkalling og sakliste vart samrøystes godkjent.

GK 8/21 Godkjenning av møteprotokoll etter møte i kontrollutvalet 30.08.2021

Forslag til vedtak

1. Møteprotokoll etter møte i kontrollutvalet 30.08.2021 vert samrøystes godkjent.

Saksprotokoll 04.10.2021 - Kontrollutvalet i Samnanger kommune

Handsaming i møte

Vedtak

1. Møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 30.08.2021 vart samrøystes godkjent.

Politiske saker

PS 21/21 Rådmannen orienterer om oppfølging av revisjonsrapport nr. 1 frå BDO AS

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak

Saksprotokoll 04.10.2021 - Kontrollutvalet i Samnanger kommune

Handsaming i møte

Konstituert rådmann, Jan Erik Boge, orienterte om oppfølging av revisjonsrapport nr. 1 for 2020 frå BDO og svarde på spørsmål frå kontrollutvalet.

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

Kontrollutvalet tek orienteringa frå konstituert rådmann om oppfølging av revisjonsrapport nr. 1 for 2020 til vitande.

PS 22/21 Bestilling av forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll 2021

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon/eigarskapskontroll innan
2. Kontrollutvalet ber BDO levere forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.
3. Kontrollutvalet ber BDO levere forslag til prosjektplan til sekretariatet seinast 25.10.2021.
4. Kontrollutvalet behandlar prosjektplanen 15.11.2021.

Saksprotokoll 04.10.2021 - Kontrollutvalet i Samnanger kommune

Handsaming i møte

Utvalet diskuterte først om ein skulle gå for bestilling av eigarskapskontroll eller forvaltningsrevisjon. Utvalet var samde om å velje eit forvaltningsrevisjonsprosjekt. Diskusjonen gjekk vidare på kva prosjekt som skulle veljast, og utvalet kom fram til at dei ville gå for neste prosjekt i plan for forvaltningsrevisjon.

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

1. Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan vedlikehald av kommunale bygg og vegar.
2. Kontrollutvalet ber BDO levere forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.
3. Kontrollutvalet ber BDO levere forslag til prosjektplan til sekretariatet seinast 25.10.2021.
4. Kontrollutvalet behandlar prosjektplanen 15.11.2021.

PS 23/21 Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval 04.10.2021

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga til orientering.

Saksprotokoll 04.10.2021 - Kontrollutvalet i Samnanger kommune

Handsaming i møte

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet tek møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga til orientering.

PS 24/21 Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak

Saksprotokoll 04.10.2021 - Kontrollutvalet i Samnanger kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje opp saker til eventuelt

Vedtak

Det vart ikkje gjort vedtak i saka.

Referatsaker

RS 22/21 Protokoll etter møte i kommunestyret 16.09.2021

Saksprotokoll 04.10.2021 - Kontrollutvalet i Samnanger kommune

Handsaming i møte

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

RS 23/21 Folkevaldopplæring for kontrollutval i tidlegare Hordaland fylke 2022

Saksprotokoll 04.10.2021 - Kontrollutvalet i Samnanger kommune

Handsaming i møte

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

Følgjande vert påmeldt folkevaldopplæringa:

- Arild Røen
- Svein Verner Røseth
- Anne Gerd Tandstad
- Dei øvrige medlemmane i utvalet vert eventuelt påmeldt seinare

RS 24/21 FKT - Medlemsinformasjon september 2021

Saksprotokoll 04.10.2021 - Kontrollutvalet i Samnanger kommune

Handsaming i møte

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

Politiske saker
PS 25/21 BDO presenterer interimsrevisjonsrapport 2021

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/105-34
Saksbehandlar: Einar Kåre Ulla

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	25/21	15.11.2021

BDO presenterer interimsrevisjonsrapport 2021

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek oppsummering etter interimsrevisjon 2021 frå BDO AS til orientering.

Samandrag

I denne saka vil BDO AS presentera oppsummeringa av arbeidet med interimsrevisjon. Dette vil, til liks med presentasjon av revisjonsplanen, vera eit ledd i å sjå til at kommunen sine rekneskapar vert revidert og at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Einar Kåre Ulla
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Oppsummering interimsrevisjon Samnanger kommune 2021 - til kontrollutvalget

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet i kommunane har ansvar for at det vert gjennomført rekneskapsrevisjon, jf. kommunelova § 23-2 Kontrollutvalets ansvar og myndigheit, der det m.a. står:

«Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte.»

Vidare har kontrollutvalet ansvar for å sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning, jf. forskrift om kontrollutvalg § 3, der det m.a. står:

«Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka ved at dei skal sjå til at rekneskapen vert revidert på ein trygg måte og halde seg orientert om revisjonsarbeidet, jf. kommunelova § 23-2 og forskrift om kontrollutval og revisjon § 3.

Vurderingar og verknader

Interimsrevisjon kan forklarast slik:

Interimsrevisjon er den revisjonen som vert gjennomført i løpet av året for å kontrollera at dei interne kontrollane fungerer som føresett gjennom året. I interimsrevisjonen går revisor gjennom og testar rutinar, transaksjonar og rapportering innan utvalde område.

Interimsrevisjonsrapporten bygger på revisjonsplan for 2021 frå BDO AS, som vart presentert for kontrollutvalet tidlegare i haust.

I dette møtet vil BDO AS presentera oppsummeringa av dette arbeidet. Dette vil, til liks med presentasjon av revisjonsplanen, vere eit ledd i å sjå til at kommunen sine rekneskapar vert revidert og at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning.

På bakgrunn av det som kjem fram i presentasjonen bør kontrollutvalet, slik sekretariatet ser det, få høve til å koma med forslag til fokusområde i årsrevisjonen som skal gjennomførast framover, dersom dei ønskjer det, sjølv om det er revisjonen som avgjer kva som skal vera med.

Oppsummering av interimsrevisjonsarbeidet ligg ved.

Konklusjon

Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt i møtet vert det tilrådd at kontrollutvalet tar oppsummeringa etter interimsrevisjon 2021 frå BDO AS til orientering.

OPPSUMMERING AV INTERIMSREVISJON 2021

SAMNANGER KOMMUNE

SOLVEIG BØ DALSTØ
4.11.2021

Alt innhold, inkludert, men ikke begrenset til metoder og analyser i denne presentasjonen tilhører BDO AS eller BDO Advokater AS, og skal ikke kopieres eller distribueres uten vårt skriftlige samtykke.

BDO

INNHold

- ▶ Revisjonsplan
- ▶ Status revisjonsplan (planlegging og interimsrevisjon)
- ▶ Funn internkontroll
- ▶ Fokusområde framover
- ▶ Anna til diskusjon

REVISJONSPLAN

- OVERSIKT

PLANLEGGIG OG RISIKOVURDERING	INTERIMSREVISJON	ÅRSOPPGJERSREVISJON	AVLEGGING AV OFFISIELT ÅRSREKNESKAPEN
Aktivitetar - Risikovurdering - Presentasjon og diskusjon av revisjonsplan for kontrollutvalget - Slutføre revisjonsplan og fastsette vesentlighetsgrenser - Attestasjon	Aktivitetar - Kartlegge rutinar og intern-kontroll - Internkontrolltesting og detaljtesting - IT-revisjon - Analytiske kontrollhandlingar - Gjennomgang av rekneskapspostar som kan avklarast før årsoppgjeret - Attestasjon	Aktivitetar - Revisjon av balansepostar og postar i drifts- og investeringsrekneskapen - Gjennomgang budsjettjusteringar/utgreiing for vesentlege budsjettavvik - Attestasjon	Aktivitetar - Slutføring av revisjonen - Revisjon årsrekneskapen med notar - Revisjon årsmelding - Fullstendighetserklæring - Attestasjon
Rapportering Revisjonsplan og risikovurdering kontrollutvalget	Rapportering - Oppsummering med leiinga - Rapportering til kontrollutvalget	Rapportering - Oppsummering med leiinga - Rapportering til kontrollutvalget	Rapportering - Revisjonsberetning innan 15. april - Attestasjon RF-1022 Lønns- og pensjonskostnader (kontrolloppstilling)
AUGUST/SEPTEMBER	SEPTEMBER - NOVEMBER	FEBRUAR - APRIL	MARS/ APRIL

STATUS REVISJONSPLAN

GJENNOMFØRT KARTLEGGING

- ▶ IT-revisjonen vil bli gjennomført på eit seinare tidspunkt
- ▶ Ajour med attestasjonar
- ▶ Revisjonsteamet har gjennomført rutinegjennomgangar av følgjande område:
 - Innkjøp (følgt prosessen frå bestilling/mottak av inngåande faktura til betaling er gjort)
 - Løn (følgt prosessen frå behovsmelding til løn er utbetalt)
 - Inntekter
 - Barnehage og SFO
 - Husleige
 - Pleie og omsorg
 - Kommunale avgifter
 - Kultur, tekniske etc.

FUNN INTERNKONTROLL

- ▶ Kontrollrutinar i Visma som sikrar:
 - At attestant og anvisar ikkje kan vere same person.
 - At ein berre kan føre kostnadar på «si» avdeling/sin ansvarsstad
- ▶ Kontrollrutinane i samband med lønskøytinga vurderast som gode.
- ▶ Kontrollrutinane rundt avstemming av inntekter vurderast som gode.
- ▶ Vi har registrert at det er personell som pt ikkje er erstatta både på HR og økonomi. Dette kan gje ulike utfordringar.

- ▶ Svakheit i internkontrollen:
 - Arbeidsdeling i bank → Nummerert brev i samband med årsoppgjeret 2020 - Ingen endring
 - Bestandskontroll av SPK er ikkje utført hittil i 2021 - kan påverke vår konklusjon dersom bestandskontroll ikkje vert utført

FOKUSOMRÅDE FRAMOVER FØR ÅRSSKIFTET

- ▶ Bestandskontroll pensjon - kommunen har foreløpig ikke gjennomført dette for SPK.
- ▶ Detaljtesting av kostnader i samband med MVA-kompensasjon for 5. og 6 termin
- ▶ Ulike forhold vi ventar tilbakemelding frå kommunen på
- ▶ Vurderingar rundt drift/investering (er påbegynt)
- ▶ Forenkla etterlevingskontroll (er påbegynt)

IBDO

tett på

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2021/52-1
Saksbehandlar: Einar Kåre Ulla

Saksgang

Utv	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	26/21	15.11.2021

Forvaltningsrevisjon innan vedlikehald av kommunale bygg og vegar

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon innan vedlikehald av kommunale bygg og vegar frå BDO AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Ev. ny korrigerert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 25.11.2021.
3. Leiar av kontrollutvalet får i samråd med sekretær fullmakt til å godkjenne korrigerert prosjektplan.
4. Det vert akseptert ein samla timerressurs på inntil det timetal som ligg i forslag til prosjektplan.
5. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå BDO si side innan 31.03.2022, ferdig verifisert og med kommunedirektøren sin uttale innarbeidd, slik at den kan behandlast i kontrollutvalet i første møte etter det.

Samandrag

Føremålet med denne saka er at kontrollutvalet skal ta stilling til vedlagte forslag til prosjektplan frå BDO på kva forvaltningsrevisjonen innan vedlikehald av kommunale bygg og vegar bør innehalde og korleis dei har tenkt å gjennomføre arbeidet.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Einar Kåre Ulla
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Prosjektplan - FR Vedlikehald bygg og vegar

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet behandla 04.10.2021 bestilling av forvaltningsrevisjon i sak PS 31/20 der dette vart protokollert:

Handsaming i møte

Utvalet diskuterte først om ein skulle gå for bestilling av eigarskapskontroll eller forvaltningsrevisjon. Utvalet var samde om å velje eit forvaltningsrevisjonsprosjekt. Diskusjonen gjekk vidare på kva prosjekt som skulle veljast, og utvalet kom fram til at dei ville gå for neste prosjekt i plan for forvaltningsrevisjon.

Vedtak i saka var samrøystes..

Vedtak

- 1. Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan vedlikehald av kommunale bygg og vegar.*
- 2. Kontrollutvalet ber BDO levere forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.*
- 3. Kontrollutvalet ber BDO levere forslag til prosjektplan til sekretariatet seinast 25.10.2021.*
- 4. Kontrollutvalet behandlar prosjektplanen 15.11.2021.*

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har ansvar for å gjennomføre slike revisjonar. Det er likevel kommunestyret som har avgjersmynde i saka, etter innstilling frå kontrollutvalet, når revisjonsrapport ligg føre, jf. kommunelova § 23-3.

Vurderingar og verknader

Med utgangspunkt i det som går fram over har BDO levert forslag til prosjektplan for forvaltningsrevisjon innan vedlikehald av kommunale bygg og vegar. Prosjektplanen følgjer som vedlegg.

Av den føreslegne prosjektplanen går det fram at føremålet med forvaltningsrevisjonen er:

Føremålet med prosjektet er å gjennomgå kommunen si handtering av vedlikehald av kommunale bygg og vegar. Gjennomgangen vil sjå på i kva grad kommunen har overordna strategiar og målsettingar for vedlikehaldsarbeidet, og korleis kommunen sikrar planmessig og verdibevarande vedlikehald av bygg og vegar. Vidare vil vi sjå på om vedlikehaldet er i samsvar med etablert beste praksis eller normtal.

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisor formulert følgjande problemstillingar:

- 1. I kva grad har Samnanger kommune etablert tiltak for å sikre eit effektivt og godt verdibevarande vedlikehald av kommunale bygg?*
- 2. I kva grad har Samnanger kommune gode system for planmessig og verdibevarande vedlikehald av kommunale vegar?*

Problemstillingane er operasjonaliserte i prosjektplanen, og revisor har definert revisjonskriteria som problemstillingane skal vurderast opp imot.

BDO har definert slik avgrensing av prosjektet

Prosjektet vil sjå på strategiar, målsettingar og system for vedlikehald av bygg og vegar, samt i kva grad desse blir etterlevd i praksis. Prosjektet vil ikkje gjere sjølvstendige vurderingar av tilstanden på kommunale bygg eller vegar.

Gjennomføring av prosjektet

Revisjonsprosjektet vil bli gjennomført i samsvar med standarden RSK001. BDO skriv dette om bruk av metode i prosjektet:

Informasjonen som kjem fram gjennom forvaltningsrevisjonen, skal gje dei folkevalde i kommunestyret uavhengig og korrekt informasjon om administrasjonen sin praksis og resultat. Dette krev riktig metodebruk som gjev moglegheit for kontroll, etterprøving og kritikk. Som del av kvalitetssikringa av datagrunnlaget vil validiteten og reliabiliteten til datagrunnlaget verte vurdert. I tråd med RSK 001 - pkt. 26 er det problemstillingane og revisjonskriteria, skildra i kapittel 2, som styrer val av metode for innsamling av data.

Intervjuobjekta vil, i følge prosjektplanen, få oppsummering av intervju til verifisering.

Sekretariatet vil tilrå at revisor i tillegg sender samla faktadel til revidert eining for verifisering av alle fakta i prosjektet. Dette for å sikre at det er lik oppfatning av alle fakta som vert lagt til grunn for revisor sine vurderingar.

Med utgangspunkt i det omfang som ligg i den føreslegne prosjektplanen meiner sekretariatet at det kan forsvarast å bruke inntil det timetal som er føreslått, og som inneber førebuing og presentasjon av ferdig rapport i kontrollutvalet og kommunestyret.

Sekretariatet registrerer at det går fram av prosjektplanen at ferdig revisjonsrapport kan leverast sekretariatet i mars 2022.

Konklusjon

Sekretariatet meiner at prosjektplanen er godt gjennomarbeidd og i tråd med dei føringar som ligg i bestillinga frå kontrollutvalet. Føremål og problemstillingar synest også å vera i tråd med dette. Når det gjeld timetalet vil sekretariatet tilrå at det vert godkjend inntil det timetal som går fram av prosjektplanen.

PROSJEKTPLAN

FORVALTNINGSREVISJON - VEDLIKEHALD AV KOMMUNALE BYGG OG VEGAR I SAMNANGER KOMMUNE

25. OKTOBER 2021

Leveransen er utarbeidet for oppdragsgiver, og dekker kun de formål som med denne er avtalt. All annen bruk og distribusjon skjer for oppdragsgivers regning og risiko. BDO AS eller BDO Advokater AS vil ikke kunne gjøres ansvarlig overfor en tredjepart.

1 FØREMÅL OG AVGRENŚING

1.1 INNLEIING

BDO har, i samsvar med bestillinga frå kontrollutvalet 04.10.2021, utarbeidd prosjektplan for forvaltningsrevisjon av vedlikehald av kommunale bygg og vegar i Samnanger kommune. Dette er eit av dei prioriterte prosjekta som kommunestyret valde med utgangspunkt i kontrollutvalet si handsaming av plan for forvaltningsrevisjon i sak PS 21/20.

1.2 FØREMÅL

Føremålet med prosjektet er å gjennomgå kommunen si handtering av vedlikehald av kommunale bygg og vegar. Gjennomgangen vil sjå på i kva grad kommunen har overordna strategiar og målsettingar for vedlikehaldsarbeidet, og korleis kommunen sikrar planmessig og verdibeverande vedlikehald av bygg og vegar. Vidare vil vi sjå på om vedlikehaldet er i samsvar med etablert beste praksis eller normalt.

1.3 AVGRENŚING

Prosjektet vil sjå på strategiar, målsettingar og system for vedlikehald av bygg og vegar, samt i kva grad desse blir etterlevd i praksis. Prosjektet vil ikkje gjere sjølvstendige vurderingar av tilstanden på kommunale bygg eller vegar.

2 PROBLEMSTILLINGAR

Med bakgrunn i føremålet legg BDO desse problemstillingane til grunn for forvaltningsrevisjonsprosjektet:

1. I kva grad har Samnanger kommune etablert tiltak for å sikre eit effektivt og godt verdibeverande vedlikehald av kommunale bygg?
2. I kva grad har Samnanger kommune gode system for planmessig og verdibeverande vedlikehald av kommunale vegar?

2.1 OPERASJONALISERING AV PROBLEMSTILLINGANE

I avsnitta under vert revisjonen sine problemstillingar konkretisert med framlegg til kva som skal undersøkast nærare, og kva kriterium desse problemstillingane skal vurderast mot.

2.1.1 Problemstilling 1 - I kva grad har Samnanger kommune etablert tiltak for å sikre eit effektivt og godt verdibeverande vedlikehald av kommunale bygg?

Det framgår av risiko- og vesentlegvurderinga for Samnanger kommune at kommunen ser potensiale for meir effektivt utnytting av bygningsmassane og meir miljøvennleg ressursbruk, og at målet er å bygge minst mogleg nytt, rehabilitere, fornye og utfase bygg som ikkje er framtidsretta. Samstundes blir det vist til at tildelt budsjett til vedlikehald av eigedommar ikkje står i forhold til samfunnsutviklingseininga sine faglege vurderingar og planar. I tillegg blir det opplevd at prioritering av vedlikehaldet skjer tilfeldig gjennom politiske enkeltsaker.

Kommunelova § 14-1 stiller krav om at kommunen skal forvalte økonomien slik at den grunnleggjande økonomiske handleevna blir bevart over tid, og vedlikehald av kommunale bygg vil vere del av dette ansvaret. Kommunelova § 13-1 andre ledd legg ansvaret for å leie

kommuneadministrasjonen i samsvar med lov- og regelverk og politiske vedtak, retningslinjer og instruksar på kommunedirektøren. Vidare følgjer det ei generell vedlikehaldsplikt av plan- og bygningslova § 31-3.

For å belyse problemstillinga, vil det vere naturleg å stille spørsmål som:

- Har kommunen ein overordna strategi og bestemte målsettingar for vedlikehaldsarbeidet?
- Har kommunen planar med prioriteringar for vedlikehald av kommunale bygg?
- Har kommunen vedlikehaldskostnader på nivå med normtal for liknande kommunar?
- Korleis har kommunen følgd opp vedtak i kommunestyresak 033/2019 om eigedsforvaltning?

Revisjonskriterium for denne problemstillinga vil, i tillegg til kommunelova og plan- og bygningslova, byggje på *NOU 2004:22 Velholdte bygninger gir mer til alle - om eiendomsforvaltning i kommunesektoren*.

Vi har utleia følgjande revisjonskriterium:

Det er etablert overordna politisk bestemte målsettingar for eigedsforvaltninga i Samnanger kommune, med fokus på godt, verdibevarande vedlikehald

Det er etablert eit rasjonelt system for planlegging og hensiktsmessig styring av eigedsforvaltninga

Kommunens vedlikehaldskostnader bør vere på same nivå som normtal for liknande kommunar

2.1.2 Problemstilling 2 - I kva grad har Samnanger kommune gode system for planmessig vedlikehald av kommunale vegar?

Kommunen har om lag 26 km kommunal veg, og det går fram av økonomiplanen at det er eit svært stort etterslep på vedlikehald av desse vegane.

Etter veglova § 5 er alle vegar som blir haldne ved like av ein kommune å rekne som kommunale vegar. Tilsvarende fastset § 20 første ledd at kommunen ber utgiftene til planlegging, bygging, utbetring, vedlikehald og drift av kommunal veg. Kommunalova § 14-1 stiller krav om at kommunen skal forvalte økonomien slik at den grunnleggjande økonomiske handleevna blir bevart over tid, og vedlikehald av kommunale vegar vil vere del av dette ansvaret. Kommunalova § 13-1 andre ledd legg ansvaret for å leie kommuneadministrasjonen i samsvar med lov- og regelverk og politiske vedtak, retningslinjer og instruksar på kommunedirektøren. Vidare kan den generelle vedlikehaldsplikta etter plan- og bygningslova § 31-3 også gjerast gjeldande for veigar.

For å belyse problemstillinga, vil det vere naturleg å stille spørsmål som:

- Har kommunen ein overordna strategi og bestemte målsettingar for vedlikehaldsarbeidet?
- Har kommunen vedlikehaldskostnader på nivå med normtal for liknande kommunar?

Revisjonskriterium for denne problemstillinga vil, i tillegg til veglova, kommunelova og plan- og bygningslova, byggje på *NOU 2004:22 Velholdte bygninger gir mer til alle - om eiendomsforvaltning i kommunesektoren*.

Vi har utleia følgjande revisjonskriterium:

Kommunen bør utarbeide planar med prioriteringar for vedlikehald av kommunale vegar

Kommunens vedlikehaldskostnader bør vere på same nivå som normtal for liknande kommunar

3 GJENNOMFØRING AV FORVALTNINGSREVISJONEN

Forvaltningsrevisjonen vil gjennomførast i samsvar med RSK 001 - Standard for forvaltningsrevisjon. Det inneber mellom anna at kommunedirektøren/rådmannen vil få ei orientering om oppdraget før oppstart og vil få moglegheit til å uttale seg om utkast til rapport før endeleg rapport blir ferdigstilt.

Revisor har teieplikt om alle tilhøve som gjeld forvaltningsrevisjonsprosjektet. For alle føremål er vurderingane avhengige av at informasjonsgrunnlaget dei bygger på, er riktig og fullstendig. Vi legg til grunn at alle naudsyste opplysningar er tilgjengeleg i gjennomføringa av oppdraget. Vidare tar vi atterhald om at sentrale ressursar er tilgjengelege for intervju og samtale i den grad dette er naudsynt.

Dersom det blir naudsynt å innhente personopplysningar, vil BDO vere databehandlar og vil handtere opplysningane i samsvar med gjeldande regelverk.

3.1 METODE

Informasjonen som kjem fram gjennom forvaltningsrevisjonen, skal gje dei folkevalde i kommunestyret uavhengig og korrekt informasjon om administrasjonen sin praksis og resultat. Dette krev riktig metodebruk som gjev moglegheit for kontroll, etterprøving og kritikk. Som del av kvalitetssikringa av datagrunnlaget vil validiteten og reliabiliteten til datagrunnlaget verte vurdert. I tråd med RSK 001 - pkt. 26 er det problemstillingane og revisjonskriteria, skildra i kapittel 2, som styrer val av metode for innsamling av data.

3.2 PLANLEGGING

Planleggingsfasen startar med utarbeiding av prosjektplan på bakgrunn av bestillinga i kontrollutvalet. Prosjektplanen blir lagt fram for kontrollutvalet til godkjenning.

Revisjonen vil, som del av førebuinga til datainnsamlinga, vidareutvikle/spisse revisjonskriterium og den metodiske tilnærminga for å sikre innsamling av korrekte og truverdige data. I planleggingsfasen vil det også bli gjort ei fordeling av oppgåver relatert til roller (team) og problemstillingar.

Når prosjektplanen er godkjent vil kommunedirektøren bli informert om oppdraget og vi vil avtale tid for oppstartsmøte med Samnanger kommune. I oppstartsmøtet kan den reviderte verksemda komme med innspel til effektiv gjennomføring av revisjonsprosjektet. Som skissert i framdriftsplanen ventar vi at prosjektet startar i slutten av november 2021 og at gjennomføringa i hovudsak vil skje i perioden november 2021 - mars 2022.

3.3 KARTLEGGING

Føremålet med kartleggingsfasen er å få fram naudsynt informasjon og dokumentasjon som grunnlag for revisjonen. Det må sikrast at denne informasjonen er tilstrekkeleg både i omfang, detaljeringsnivå og kvalitet. Kartlegginga vil kombinere dokumentanalyse og intervju med nøkkelpersonar i kommunen.

3.3.1 Innhenting av dokumentasjon

Revisjonen vil innhente relevant dokumentasjon frå Samnanger kommune knytt til eigedomsforvaltning og vedlikehald av kommunale vegar. Dette kan t.d. vere strategidokument og handlingsplanar, rutinar, saksdokument, politiske vedtak og tilbakerapporteringar.

Dokumentanalyse inneber ein kvalitativ innhaldsanalyse av desse dokumenta. Innhenta dokumentasjon vert systematisk gjennomgått for å identifisere relevant informasjon som er eigna til å opplyse problemstillingane. Informasjonen som kjem fram gjennom dokumentanalysen vil bli vurdert tett opp mot fastsette revisjonskriterium.

3.3.2 Intervju

Det vert vurdert som tenleg å gjennomføre semistrukturerte intervju med nøkkelpersonar i den sentrale kommuneadministrasjonen og i eining for samfunnsutvikling. Metoden er godt eigna for å kartlegge praksis og for å avdekke subjektive opplevingar til einskildpersonar. Intervjua vil gjennomførast person til person, alternativt som gruppeintervju. Vi vil gjennomføre fysiske intervju så langt som råd ettersom dette gir betre informasjonstilfang, men kan også legge til rette for digitale intervju om det er naudsynt.

3.3.3 Verifisering og høyring

Det vil bli laga oppsummeringar av intervjua som vil bli sendt til intervjuobjekta for verifisering/kontradiksjon.

3.4 VURDERING OG KONKLUSJON

Dei etablerte revisjonskriteriene vil vere målestokken for vurderingane av kommunen sin beredskap og krisehandtering sett i lys av pandemihandteringa. Ut frå dokumentasjonen og intervjua vil det bli konkludert mot dei respektive problemstillingane. Konklusjonar og tilrådingar vert dokumentert i ein rapport.

3.5 RAPPORTERING

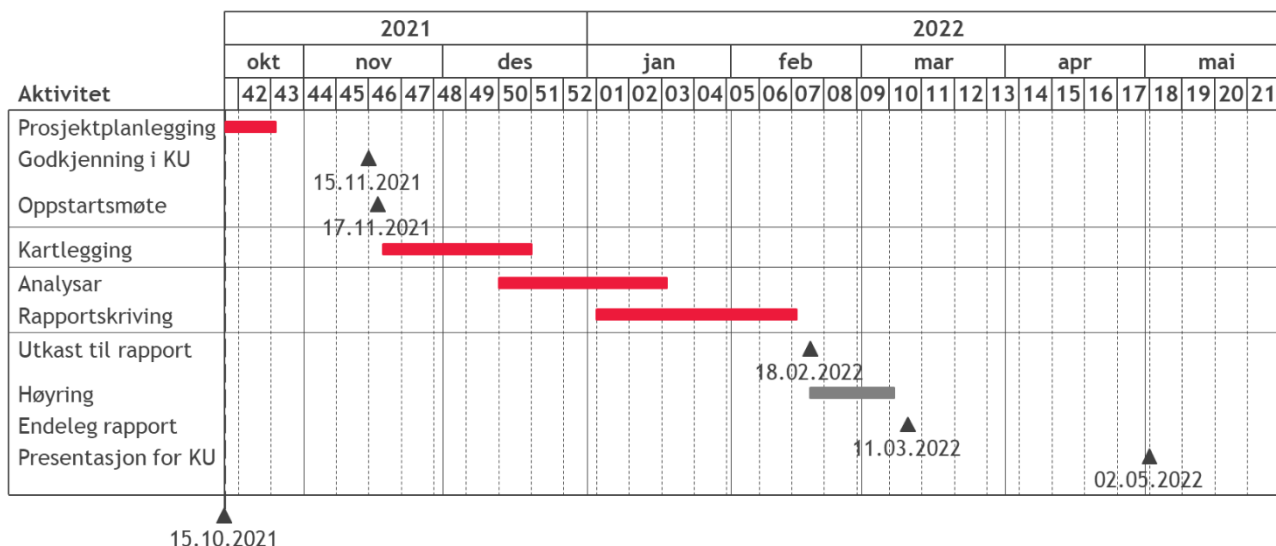
Rapporten vil i hovudsak ta utgangspunkt i dei respektive problemstillingane og gjere greie for faktagrunnlaget, våre vurderingar opp mot revisjonskriteriene og våre konklusjonar. Der det er tenleg, vil vi føreslå eventuelle forbedringstiltak.

Kommunedirektøren vil få høve til å kommentere forhold som framgår av rapporten, og høyringssvaret vert lagt ved rapporten. I høyringa vil det bli lagt vekt på at faktaskildringa er korrekt, slik at forvaltningsrevisor byggjer sine vurderingar og konklusjonar på riktig grunnlag. Revisor kan også finne det riktig å kommentere kommunedirektøren sine høyringskommentarar. Det kan være tenleg å presentere utkast til rapport i eit møte med kommunedirektøren.

Endeleg rapport vert oversendt kontrollutvalssekretariatet. Rapporten vert presentert for kontrollutvalet når forvaltningsrevisjonsrapporten skal handsamast.

4 FRAMDRIFTSPLAN

Arbeidet vil bli gjennomført i fire fasar: planlegging, kartlegging, vurdering og konklusjon og rapportering. Gjennom heile prosessen vil krava til dokumentasjon og kvalitetssikring bli ivaretekne. Fasane er skildra som ein sekvensiell prosess, men som framdriftsplanen syner, vil fasane i til ein viss grad gjennomførast i parallell.

BDO har i planlegginga tatt sikte på at rapporten skal vere klar til handsaming i kontrollutvalet i møtet i april eller mai 2022. Vi planlegg å sende rapportutkast til høyring i februar, slik at endeleg rapport skal kunne sendast til sekretariatet i mars 2022. Rapporten vil truleg sendast kommunestyret etter handsaming i kontrollutvalet.

5 ORGANISERING OG BUDSJETT

BDO AS er engasjert til å gjennomføre forvaltningsrevisjonen for Samnanger kommune. BDO har vald følgjande team til å gjennomføre oppdraget:

- Øyvind Sunde - oppdragsansvarleg forvaltningsrevisor
- Sturla Alvheim - prosjektleiar
- Håkon Dalland - gjennomføringsressurs
- Jan Høegh - fagressurs eigedomsforvaltning
- Thomas Axelsen - fagressurs vegvedlikehald

Oppdraget, slik det er skildra i denne prosjektplanen, har ei ramme på 200 - 225 timar. Endeleg omfang må estimerast når prosjektplanlegginga saman med kontrollutvalet er ferdig. Ramma inkluderer førebuing av forvaltningsrevisjonen til prosjektet med problemstillingar og prosjektplan, førebuing og gjennomføring av datainnsamling, analysearbeid og utarbeiding og kvalitetssikring av rapport. Presentasjon av ferdig rapport for kontrollutvalet er også inkludert i timetalet.

Presentasjon og førebuing for kommunestyret er ikkje inkludert i timeestimatet. Medgått tid i samband med ein presentasjon for kommunestyret vert fakturert.

Ramma på oppdraget vert tentativt fordelt slik:

- Oppdragsansvarleg forvaltningsrevisor (10 %)
- Prosjektleder (25 %)
- Gjennomføringsressurs (60 %)
- Fagressursar (5%)

Nedanfor følgjer eit ressurstemat:

Fasar	Timar
Planlegging	30
Kartlegging	75
Vurdering og konklusjon	20
Utkast til rapport	60
Arbeid med endeleg rapport	15
Utarbeiding/presentasjon for KU og Kommunestyre	5
Intern kvalitetskontroll (samla)	20
Sum	225

Tabell 1: Ressurstemat fordelt på fasar for forvaltningsrevisjon av vedlikehald av kommunale bygg og vegar

Det kan etter behov trekkast på ytterlegare ressursar eller at planlagde ressursar må erstattast. Dette vert kommunisert med kunden i samsvar med kontrakten. Prosjektet vert gjennomført i samsvar med gjeldande retningslinjer.

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/76-6
Saksbehandlar: Einar Kåre Ulla

Saksgang

Utv.al	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	27/21	15.11.2021

Møteplan for kontrollutvalet i Samnanger kommune 2022

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet legg opp til denne møteaktiviteten i 2022:
 - 07.02.2022
 - 02.05.2022
 - 29.08.2022
 - 03.10.2022
 - 21.11.2022

Samandrag

Det vert i denne saka føreslege å utarbeide ein møteplan for heile året 2022.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Einar Kåre Ulla
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Møtedatoar for kontrollutvalet bør vera tilpassa møtetidspunkt for formannskap og kommunestyre, slik at det let seg gjera å senda over saker som evt. skal behandlast vidare. Det vert gjort framlegg om at kontrollutvalet set opp møteplan for heile året 2022, slik det også er gjort for dei andre politiske utvala i kommunen. Sekretariatet tek utgangspunkt i forslag til møteplan for å tilpassa kontrollutvalet sine møtedatoar. Det vert teke atterhald om at kommunestyret vedtek møteplanen slik den er tilrådd frå formannskapet.

Det er særleg møtet der uttalen til kommunen sin årsrekneskap for 2021 skal opp til behandling, som er viktig å tilpassa til formannskap og kommunestyre. Det er stort sannsyn for at Samnanger kommune legg opp til å behandle rekneskap og årsmelding i formannskapet 2. juni og kommunestyret 16. juni.

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har vedtakskompetanse til å vedta eigen møteplan, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

På bakgrunn av det som går fram over har vi laga eit forslag til møteplan for kontrollutvalet for 2022 der det er teke omsyn til møta som er planlagt for kommunestyret og formannskapet. Det er også teke omsyn til kontrollutvalsmedlemmane sitt ynskje om at måndag skal vere møtedag for kontrollutvalet, ref. kontrollutvalet si behandling av sak PS 06/20.

Utkast til møteplan for KUV	Aktuelle saker å ta opp	Aktuelle møte, dersom saker skal vidare til:	
		Formannskap	kommunestyre
07.02.22	- Oppfølging nr. 3 etter varsel om arbeidstilhøva i Samnanger kommune - Årsmelding for kontrollutvalet 2021		24.02.22
02.05.22	Kontrollutvalet sin uttale til rekneskapen 2021	02.06.22	16.06.22
29.08.22	- Revisjonsplan 2023 - Budsjett 2023		15.09.22, 20.10.22
03.10.22	- Bestilling av FR/EK - Status evt. rapport forvaltningsrevisjon		
21.11.22	- Møteplan 2023 - Interimsrevisjonsrapport		

Konklusjon

Forslag til møteplan 2022 er sett opp på bakgrunn av forslag til møteplan for kommunestyret og formannskapet, som formannskapet får til behandling torsdag 11.11.21, og i kommunestyret 02.12.21.

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/192-6
Saksbehandlar: Einar Kåre Ulla

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	28/21	15.11.2021

Kurs i regi av BDO - 2022

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ber om at BDO gjennomfører kurs med tema
 1.
 2.
2. Tidspunkt for gjennomføring av kurs:
3. Sekretariatet vert beden om å ta seg av alt det praktiske med organisering og avvikling av kursa, gjerne i samarbeid med kommuneadministrasjonen

Samandrag

Dette er ei årleg sak der kontrollutvalet tek stilling til kva kurs dei ynskjer å få gjennomført i regi av BDO i høve til avtalen med selskapet.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Einar Kåre Ulla
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Kursprogram i regi av BDO

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Samnanger kommune har avtale med BDO AS som revisor med verknad frå 01.07.2020. I kontrakten som er inngått går dette fram av vedlegg A kravspesifikasjon punkt 3.3 opplæring:

REVISOR skal leggje fram for kontrollutvalet tilbod om og gjennomføring kurs, for utvalet sine medlemmar, politisk nivå og/eller for medarbeidarar i administrasjonen. Tema skal avtalast med kontrollutvalet ved det einskilde høve. Omfang skal reknast til 1 kursdag pr. år, t.d. 2 kurs á 2 timar. Kursa skal som hovudregel gjennomførast i kommunen.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å vedta gjennomføring av naudsynte kurs innan vedteke budsjettramme, jf. kommunelova § 23-2 og forskrift om kontrollutval og revisjon § 2.

Vurderingar og verknader

Det vert no lagt fram sak om kva kurs kontrollutvalet ønskjer å gjennomføra i 2022. BDO sitt forslag til kurs som kan vera aktuelle å halde for kontrollutvalet og/eller administrasjonen i Samnanger kommune ligg ved saka. Etter dialog med Solveig Bø Dalstø i BDO gjeld forslaget, som utvalet fekk som grunnlag for saka i fjor, også i år.

Kontrollutvalet bør drøfte om ein skal spørja om administrasjonen i kommunen ønskjer å nytta noko av kurskvoten. Det normale i kommunane vi er sekretariat for har vore å ha to slike kurs, kvar av dei på 2 timar. Kursa har vore gjennomført i samband med kontrollutvalsmøte.

Konklusjon

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet diskuterer kva kurs dei vil at BDO skal gjennomføre i 2022. Vidare bør utvalet be sekretariatet ta seg av det praktiske med organisering og avvikling av kursa, gjerne i samarbeid med kommuneadministrasjonen.

BDO AS

KURSPROGRAM KONTROLLUTVALET

SOLVEIG DALSTØ, 09.11.2020

Alt innhold, inkludert, men ikke begrenset til metoder og analyser i denne presentasjonen tilhører BDO AS eller BDO Advokater AS, og skal ikke kopieres eller videredistribueres uten vårt skriftlige samtykke.

FORSLAG TIL TEMA

- ▶ **INNFØRING I REGELVERKET RELATERT TIL OFFENTLEGE INNKJØP**
 - Leverandøroppfølging og -kontroll

- ▶ **FORVALTNINGSREVISJON OG EIGARSKAPSKONTROLL**
 - Gode bestillingar
 - Gode kriterium
 - God oppfølging

- ▶ **BEREKRAFT I KOMMUNAL SEKTOR**
 - FN sine berekraftmål
 - Berekraftig kommuneplanlegging

FORSLAG TIL TEMA FORTS.

▶ PERSONVERN og GDPR

- Innføring i ny personvernsforordning fra 2018 (GDPR)

▶ NETTFISKE (PHISHING) OG ANDRE TRYGGLEIKSUTFORDRINGAR

- Auka bevisstheit rundt nettfiskeangrep (phishing) og e-postsvindel
- Andre tryggleiksutfordringar

▶ INNFØRING I KOMMUNALT REKNESKAP

- Grunnreglar for kommunalt rekneskap
- Drifts- og investeringsrekneskap og balansen
- Budsjett- og rekneskapskjema
- Økonomiske oversikter

FORSLAG TIL TEMA FORTS.

- ▶ **ENDRINGAR I NY KOMMUNELOV**
- ▶ **UTVALTE REGNKESKAPSMESSIGE PROBLEMSTILLINGAR**
- ▶ **FORVALTNING OG KONTROLL AV OFFENTLEGE (KOMMUNALE) TILSKOT**
- ▶ **HABILITET**
 - Grunnleggjande innføring og forståing for gjeldande habilitetsreglar og kva habilitetskrav som følgjer av den nye Kommunelova.

FORSLAG TIL TEMA FORTS.

- ▶ **MEIRVERDIAVGIFT OG MEIRVERDIAVGIFTSKOMPENSASJON**
 - Innføring i regelverket
- ▶ **MEIRVERDIAVGIFT. JUSTERINGSPLIKT OG JUSTERINGSRETT**
 - Innføring i regelverket

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/98-10
Saksbehandlar: Einar Kåre Ulla

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	29/21	15.11.2021

Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval 15.11.2021

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga til orientering.

Samandrag

Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval er nyttig. Då kan utvalet halde seg orientert om kva som skjer i kommunen og andre politiske utval.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Einar Kåre Ulla
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Gjennomgang av møteprotokollar frå politiske organ vert sett på saklista til kontrollutvalet til kvart møte. Møteprotokollane kan lastast ned frå Samnanger kommune si heimeside. Protokollane gjev primært informasjon om dei sakene som har vore til politisk handsaming. Kontrollutvalet kan be om nærare informasjon om enkeltsaker og drøfte ulike problemstillingar som ein finn av særleg interesse.

Kontrollutvalet har gjort vedtak om at ansvar for gjennomgang av møteprotokollar skal fordelast slik:

Politisk organ:	Kontrollutvalsmedlem:
Kommunestyret	Arild Røen
Formannskapet	Terje Hoseth Næss
Naturutvalet	Svein Verner Røseth
Arbeidsmiljøutvalet	Anne Gerd Tandstad
Administrasjonsutvalet	Silvana Amaral Da Silva

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame sak om gjennomgang av møteprotokollar, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Til dette møtet er det desse møteprotokollane som kan vera aktuell for gjennomgang:

- Kommunestyret 01.10.21 og 21.10.21
- Formannskapet 07.10.21 og 11.11.21
- Naturutvalet 05.10.21 og 26.10.21
- Arbeidsmiljøutvalet
- Administrasjonsutvalet

Konklusjon

Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt i gjennomgang av protokollane, blir det tilrådd at kontrollutvalet tek møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga over til orientering.

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/79-19
Saksbehandlar: Einar Kåre Ulla

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	30/21	15.11.2021

Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak

Samandrag

Det vert lagt opp til å ha eventuelt på saklista for å ivareta det enkelte medlem i utvalet si mogelegheit til sjølv å ta opp saker eller for å gje utvalet mogelegheit til å gjere vedtak i saker som ikkje er på saklista.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Einar Kåre Ulla
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Vedtak i kontrollutvalet 06.03.2020 i PS 8/20 der utvalet vedtok å ha eventuelt som sak i kvart møte.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame sak om eventuelt, jf. kommunelova § 11-3 og § 23-2.

Vurderingar og verknader

Dersom det blir tatt opp saker som krev nærare undersøkingar, eller innhenting av fleire opplysningar, før ein kan konkludere med at det er ei sak for kontrollutvalet, bør utvalet be sekretariatet førebu sak om dette til neste møte.

Konklusjon

Føremålet med saka er å gje opning for å få nærare undersøkingar av saker som kontrollutvalet ynskjer å få utgreidd til neste møte, eventuelt til eit seinare møte i utvalet. Saka kan utover dette nyttast til orienteringar frå rådmannen eller andre i eit seinare møte.

Referatsaker

RS 25/21 Kopi av tilbakemeldingsbrev tilsyn med kommunal beredskap og helseberedskap

Fra: Jan Erik Boge (jan.erik.boge@samnanger.kommune.no)

Sendt: 08.11.2021 11:04:46

Til: Einar Kåre Ulla

Kopi: Pål Strand

Emne: Kopi av tilbakemeldingsbrev tilsyn med kommunal beredskap og helseberedskap

Vedlegg: Tilsyn med kommunal beredskap og helseberedskap i Samnanger kommune - plan for retting.pdf
Hei.

Ref. telefonsamtale i dag.

Sender deg som avtalt kopi av brev frå Samnanger kommune til Statsforvaltaren i Vestland, med tilbakemelding/plan for retting etter tilsyn med kommunal beredskap og helseberedskap i Samnanger.

Med helsing

Jan Erik Boge

Rådmann (konstituert), Samnanger kommune

56 58 74 20 / 901 49 077 / 56 58 74 00

Samnanger kommune

- der du vil leva og bu -

Eg gjer merksam på at dette ikkje er ei privat e-postadresse; både inngåande og utgåande epost vert vurdert for journalføring i kommunen sitt sak- og arkivsystem.

Statsforvaltaren i Vestland
Njøsavegen 2
6863 LEIKANGER

Vår referanse:
20/1026/21/8775/31/PS

Arkivkode:
FA-G01, TI-&58

Dykkar referanse:

Dato:
01.11.2021

Tilsyn med kommunal beredskap og helseberedskap i Samnanger kommune - plan for retting

Vi syner til rapport etter tilsyn med kommunal beredskap og helseberedskap i Samnanger kommune, datert 14.07.2021, sak. 2021/864.

Statsforvaltarens konklusjon er at Samnanger kommune manglar plan for helsemessig og sosial beredskap og at kommunen ikkje sørger for at tilsette med ei rolle kriseorganisasjonen og innanfor helseberedskapen vert øvde.

Helseberedskapsplan vil bli ei prioritert oppgåve for Kommunalsjef helse- og omsorg. Denne stillinga er lyst ut, med søknadsfrist 18.11.2021. Kommunen har delplanar som svarer ut delar av behovet denne planen skal dekke, til dømes smittevernplan og beredskapsplan for krise- og omsorgsgruppa. Smittevernplanen skal reviderast og oppdaterast. Vi tek sikte på å ha planen klar i løpet av 2022, forutsett at det blir tilsetting i stillinga som Kommunalsjef helse- og omsorg.

Når det gjelder øving og opplæring vil vi først få peike på at Kommunens kriseleiling har vore aktiv og sentral i kommunen si handtering av pandemien frå mars 2020 og frem til dags dato. Vi er usikre på om det er rett å tolke loven slik at kommunen har plikt til å øve kommunen si kriseleiling i den tida vi står i ei aktiv hending.

Vi er i gang med å utarbeide ein opplærings- og øvingsplan. Dette gjerast i praksis av kommunen sin beredskapskoordinator. Vi tek sikte på å fastsette en første versjon før årsskiftet.

Med helsing

Jan Erik Boge
leiande rådgjevar

Pål Strand
rådgjevar

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Adresse:
Tyssevegen 217
5650 TYSSE

Kontakt
Tlf: 56 58 74 00
postmottak@samnanger.kommune.no
www.samnanger.kommune.no

Sakshandsamar
Direktetelefon: 56 58 74 32/ 913 58
977
E-post:
pal.strand@samnanger.kommune.no

Kontonr.
3562 07 00035
Foretaksnr.:
NO 964 968 985

Fra: Marianne Soleng (marianne.soleng@samnanger.kommune.no)

Sendt: 02.11.2021 08:31:28

Til: Einar Kåre Ulla

Kopi:

Emne: Melding om politisk vedtak - Budsjett for kontrollarbeidet i Samnanger kommune 2022

Vedlegg: Melding om politisk vedtak - Budsjett for kontrollarbeidet i Samnanger kommune 2022.pdf

Sjå vedlagte saksdokument.

Sekretariatet for kontrollutvalet i Samnanger kommune
Einar Ulla

Vår referanse:
21/392/21/8787/29/MS

Arkivkode:
FE-151

Dykkar referanse:

Dato:
02.11.2021

Melding om politisk vedtak - Budsjett for kontrollarbeidet i Samnanger kommune 2022

Kommunestyret i Samnanger kommune har i møte 21.10.2021 i sak 093/2021 fatta følgjande vedtak:

Kontrollutvalet sitt framlegg til budsjett for kontrollarbeid i Samnanger kommune 2022 vert vedteke slik det ligg føre.

Med helsing

Marianne Soleng
leiar servicesenteret

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Adresseliste:

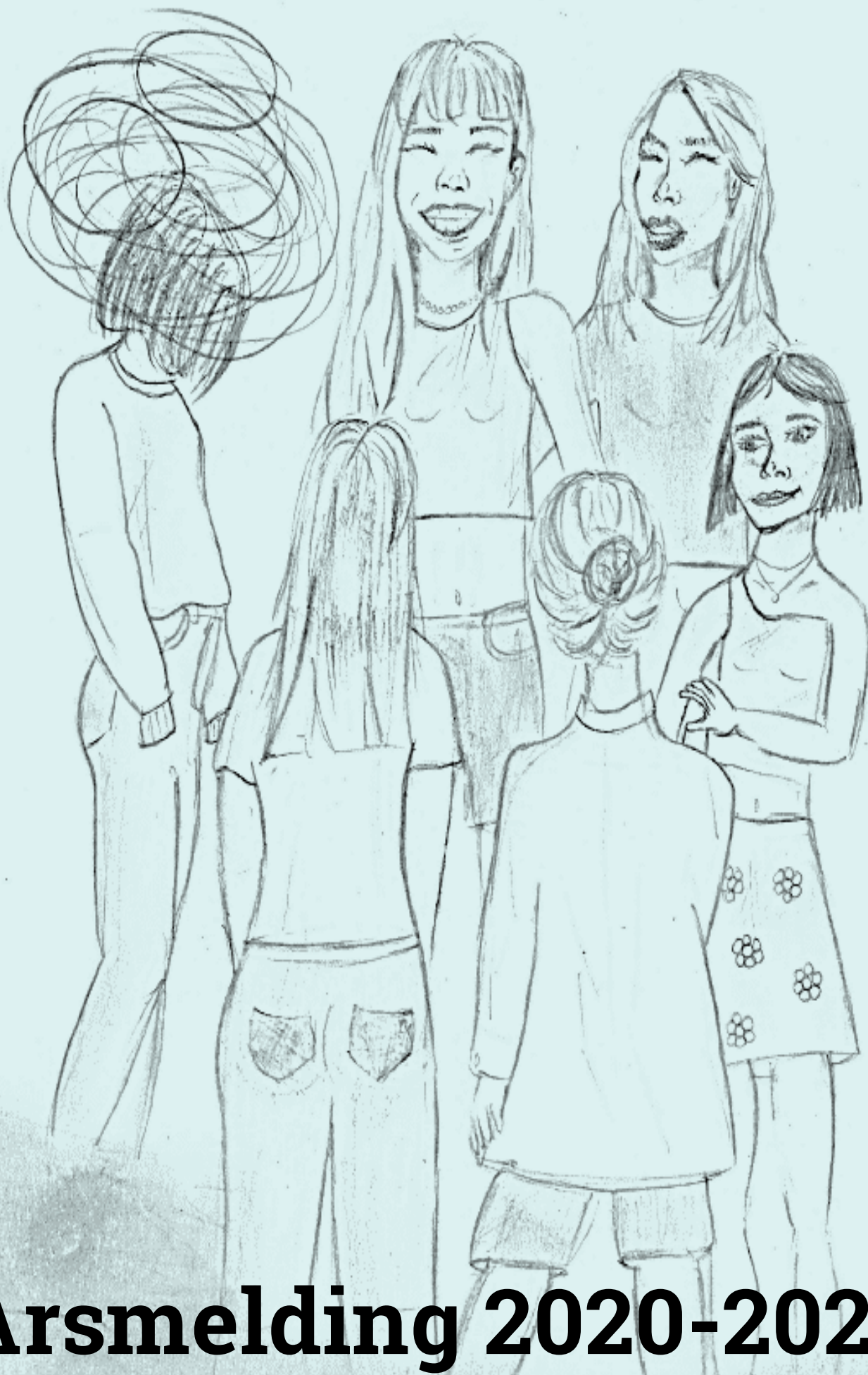
Sekretariatet for kontrollutvalet i Samnanger kommune

Adresse:
Tyssevegen 217,
5650 Tysse

Kontakt
Tlf:
postmottak@samnanger.kommune.no
www.samnanger.kommune.no

Sakshandsamar
Direktetelefon: 56 58 74 07/
480 24 525
E-post:
marianne.soleng@samnanger.kommune.no

Kontonr.
3562 07 00035
Foretaksnr.:
NO 964 968 985

Årsmelding 2020-2021

Mobbeombodet i Vestland

Innhald

Forord.....	3
Samandrag	4
Mobbeombodet i Vestland	5
Mobbeombodets arbeid i 2020-2021	6
Kvifor har ikkje barn det bra?.....	8
Kva sviktar i handteringa?	10
Kva for hjelp ønskjer tilsette?	14
Kva skal til for å lukkast med handtering? Oppmodingar	15
1) Tru på barn.....	15
2) Ekte samarbeid.....	15
3) Kjenn barn sine rettar	16
4) Forstå	17
5) Be om hjelp	17
Vegen vidare.....	18
Kjeldeliste	19

Teikninga på framsida er laga av Jenny Hop Torvund, 14 år

Forord

Dette er årsmeldinga frå mobbeombodet i Vestland til fylkestinget i Vestland. Årsmeldinga gjeld for barnehage- og skuleåret 2020-2021. Den er skriven med utgangspunkt i dei førespurnadane som har kome til mobbeombodet og det arbeidet som har vorte gjort. Vi rapporterer til fylkestinget for å vise korleis ressursar har vore nytta, men enno meir for å peike på svakheiter og sjå moglegheiter som kan vere eigna i det vidare arbeidet i fylkeskommunen og kommunane.

Når mobbeombodet mottar ein førespurnad, høyrer vi om barn som ikkje har det trygt og godt på skulen eller i barnehagen. Vi får innsyn i kva som ligg i barns opplevingar av å ikkje ha det trygt og godt og kva hjelp dei ønskjer. Dette er viktig å løfte og gjere kjent. Når eit barn ikkje har det bra, bør foreldre i dei aller fleste saker involverast. Dei har omsorgsplikt og har rett til å bli informert om saker som angår barnet. Foreldre er ein viktig del av arbeidet med trygge og gode psykososiale miljø. I år har vi valt å ha særleg fokus på foreldre i årsmeldinga.

I rolla som mobbeombod kjem vi òg i posisjon til å sjå kva som konkret fremmar og hemmar gode løysingar i skule og barnehage, og kva tilsette og støttesystem ønskjer hjelp til. Dette må vi formidle.

Vi takkar alle som har tatt kontakt med oss og dei vi har samarbeidd med dette året. Vi har lært av kvarandre, og vi utviklar oss stadig. Vi tar med oss vidare all tilbakemelding vi har fått. Vi er særlege takksame for samarbeidspartar som har utfordra oss på eige arbeid. Det har bidrege til at vi utviklar rolla vår og kvaliteten på tenesta vi leverer.

Vi ber særleg om at ansvarlege politikarar, administrasjon og tilsette i skule og barnehage løftar og bruker årsmeldinga. Les den, lytt til erfaringane frå elevar, foreldre og tilsette, og kontakt oss gjerne om du vil høyre meir!

Aina Drage og Mari-Kristine Morberg,
Mobbeombod i Vestland, 01.07.21

Samandrag

Alle barn og elevar skal ha trygge og gode psykososiale miljø. Barnehagen og skulen skal ha nulltoleranse for krenkingar som til dømes mobbing, trakassering og diskriminering, og dei har ei aktivitetsplikt når eit barn ikkje har eit trygt og godt leik- og læringsmiljø.

Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn og unge i barnehage og grunnskule i Vestland, og for deira foreldre. Mobbeombodet skal bidra til at barn og unge får oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø.

Vårt arbeid har dreidd seg både om førebygging, handtering og oppfølging av utrygge miljø og mobbing. Vi har mottatt 201 førespurnader som gjeld barnehage- og/eller skulemiljø i Vestland. Det er flest foreldre som har tatt kontakt, men vi har òg mottatt førespurnader frå tilsette. Mobbeombodet har deltatt med innlegg og føredrag for foreldre, for tilsette og for lokalpolitikarar. I samarbeid med elev- og lærlingombodet har mobbeombodet jobba for å utvikle ei god teneste for barn og unge. Saman har vi òg hatt faste møte med politisk og administrativt nivå. Slik har både tenesta blitt tatt i vare og erfaringar fanga opp og delt med ansvarlege. Gjennom året har det òg vore eit mål å gjere mobbeombodstenesta synleg for dei vi er sett til å hjelpe.

Barns opplevingar av utrygge miljø er samansette og handlar om meir enn mobbing. Barn viser til utrygge miljø, tydelege overtramp og krenkingar som kan vere vanskelege å fange opp.

I handtering av saker er barnehagen/skulen sin evne og kompetanse avgjerande. Foreldre som tar kontakt med oss opplever at barnet deira ikkje får den hjelpa dei treng og som barnet har krav på. Det kan vere at barnet ikkje blir trudd eller opplevingane blir bagatelliserte. Nokre gongar verkar ikkje tiltak, andre tiltak forverrar situasjonen eller opplevast krenkjande. Når barn har det vanskeleg, ser vi at foreldre også blir meir sårbare. Når foreldre og skule/barnehage ikkje forstår situasjonen likt, utløyser det ofte stress for ein eller begge partar. Det kan føre til konfliktfylte situasjonar. Slike konfliktsituasjonar er noko av det tilsette ber om hjelp til.

Basert på førespurnadane i 2020-21 har mobbeombodet følgjande oppmodingar til ansvarlege i barnehage og skule:

- 1) Tru på barn. Alle tilsette må ha kompetanse og ressursar til å ta imot barn som fortel om at dei ikkje har det bra.
- 2) Samarbeid på ekte. Foreldre må bli sett på som ein likeverdig partnar og verdifull bidragsytar.
- 3) Kjenn barn sine rettar. Vaksne som jobbar med barn må ha kunnskap om barn sine rettar og korleis ein gjer ei vurdering av barnets beste.
- 4) Forstå. Alle tilsette i barnehage og skule må ha god kompetanse om grupper, gruppedynamikk, sosialt samspel og mobbing.
- 5) Be om hjelp. Gode vaksne har òg behov for hjelp, dei må vite når dei skal be om det og dei må ha naudsynt kompetanse tilgjengeleg.

Mobbeombodet i Vestland

Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn i barnehage og grunnskule, og for deira foreldre. Mobbeombodet skal bidra til at barn og unge får oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Det inneber at alle kan spørje ombodet om råd som gjeld barnehage- og skulemiljø. Mobbeombodet har teieplikt.

I Vestland var det i 2020 registrert 34 049 barn i barnehagar¹ og 76 867 elevar i grunnskulen².

Mari-Kristine Morberg og Aina Drage.
Foto: Vestland fylkeskommune v/Mathilde Valvatne

Mobbeombodet er uavhengig av politiske og administrative myndigheiter. Saman med elev- og lærlingombodet er vi plasserte i fylkeskommunedirektøren sin stab, i avdeling for organisasjon og økonomi. Ombodet har kontorstad ved fylkeshusa på Bergen og Leikanger.

Fylkestinget i Vestland vedtok 10.6.2020 mandat³ som mobbeombodet arbeider ut frå. Først og fremst gir vi støtte, råd og rettleiing til foreldre til enkelte barn. Vi samarbeider med foreldregrupper og tilsette i barnehage og skule, og vi bidreg med faglege innspel til barnehage- og skuleleiing og til lokalpolitikarar i kommunestyre. Vi arbeider med både førebygging, handtering og oppfølging av utrygge miljø og mobbing.

Kontaktinformasjon til Mobbeombodet i Vestland

Telefon: 57 30 03 33

E-post: mobbeombod@vlfk.no

Nettside: vlfk.no/mobbeombodet

Du kan òg helse på oss i presentasjonsfilm: <https://www.youtube.com/watch?v=eYGUelUNZkg>

¹ <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

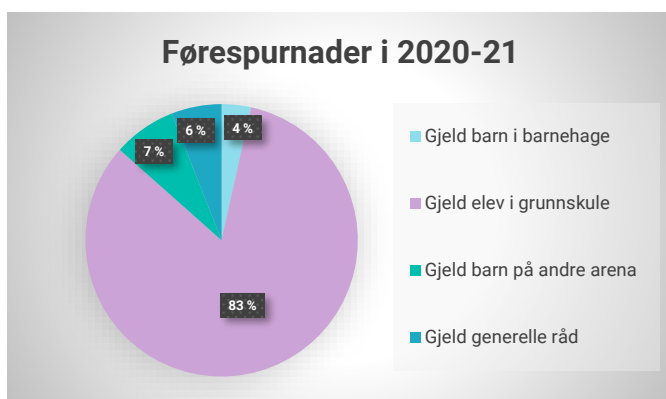
² <https://www.ssb.no/utdanning/grunnskoler/statistikk/elevar-i-grunnskolen>

³ <https://www.vestlandfylke.no/utdanning-og-karriere/hjelp-i-skulekvardagen/mobbeombodet/kva-er-og-kva-gjer-mobbeombodet/>

Mobbeombodets arbeid i 2020-2021

Førespurnadar som gjeld enkelte barn eller konkrete saker der barn er involvert.

Mobbeombodet har mottatt 201 førespurnader som gjeld barnehage- og/eller skulemiljø i Vestland. Dei fleste som har tatt kontakt er foreldre til barn som opplever utrygt barnehage- eller skulemiljø. Også tilsette i barnehage og skule har tatt kontakt, ofte for å få rettleiing eller råd i ei sak. Tabellane under syner korleis førespurnadane fordeler seg på felt, alder, kjønn og kven som har tatt kontakt med OSS.

Dei fleste, og totalt 167 førespurnader, har kome frå skulefeltet.

Diagrammet syner òg at barnehage brukar tenesta, totalt 7 førespurnader.

Vi har mottatt 15 førespurnader som gjeld situasjonar utanfor barnehage og skule.

12 av førespurnadane har dreidd seg om generelle råd; tolking av lovtekst, utvikle rutinar, generelle spørsmål om aktivitetsplikt og -plan.

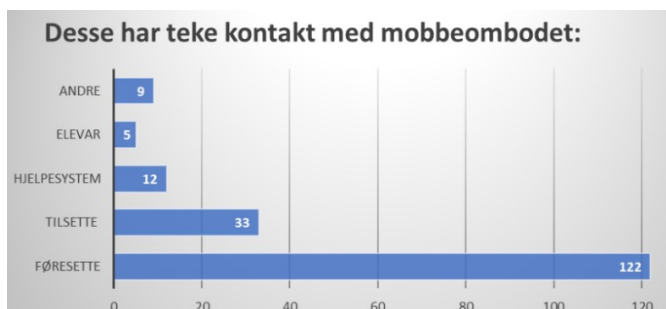

Dei fleste som tar kontakt med oss informerer om kva klassetrinn det gjeld, men ikkje alle.

Det er flest førespurnadar på mellomtrinnet.

For barnhagefeltet er det flest førespurnader som gjeld dei eldste barna.

Fordeling mellom kjønn er tilnærma likt, men også her er det ikkje alle som informerer om kjønn.

Tilsette som har kontakta oss har i hovudsak vore leiarar i barnehage/skule, men inkluderer òg lærarar i klasse og førskulelærarar i avdeling.

Med «hjelpesystem» meiner vi mellom anna PPT, skulehelseteneste og BUP.

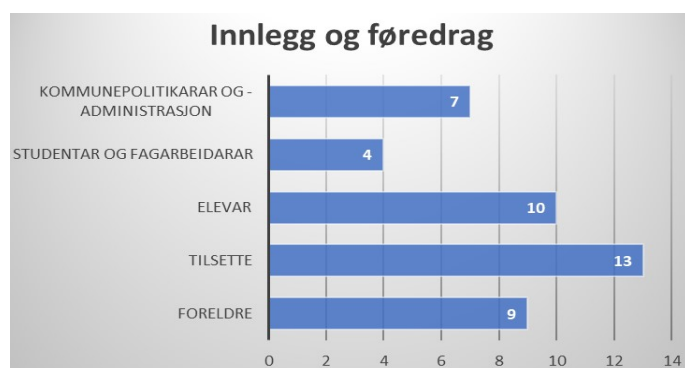
«Andre» som har tatt kontakt inkluderer FAU-representant, advokat, slekt og venner av familie.

Førespurnader frå tilsette i barnehage, skule og støtteapparat rundt barn

Gjennom året har vi òg mottatt spørsmål og førespurnader som gjeld system meir enn enkelte barn. Det har i all hovudsak vore tilsette i barnehage, skule, leing, kommuneadministrasjon og støtteapparat som har tatt kontakt. Vi har mellom anna bidratt ved å drøfta tolking av lovtekst, praktiske konsekvensar av lovtekst, rutinar for handtering av urolege/utrygge miljø og utarbeiding av heilskaplege kommunale retningslinjer.

Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø

Mobbeombodet har deltatt på foreldremøte, ofte med tema *trygge fellesskap* og *sosiale prosessar*. Vi har òg gjennomført føredrag/temaøktar med tilsette i barnehage og skule, SFO og kulturskule. Kommunar har invitert mobbeombodet til politiske møte der vi har fått fortelje om erfaringane våre. Vi har vekta kva barns opplevingar handlar om, og våre tankar om kva som hemmar og fremmar løysing i saker.

Ved invitasjon, og med omsyn til kapasitet, har mobbeombodet halde føredrag og innlegg for aktuelle og ansvarlege i barns miljø.

Å treffe elevar og foreldre har vore viktig med omsyn til å gjere mobbeombodet kjend.

Å vere synlege for dei vi er sett til å hjelpe

Evaluering av mobbeombodstenesta viste at ordninga har hatt effekt, men at den har vore lite kjent.⁴ Vi har jobba på fleire måtar for å gjere tenesta betre kjent.

- Vi har sendt e-post med informasjonsplakatar til aktuelle aktørar i kommunar, med mål om å gjere informasjonen lett tilgjengeleg for barn og foreldre. Vi ser at mange kommunar, skular, barnehagar, fylkeskommunale skular og tannklinikkar i Vestland informerer om tenesta.
- Gjennom eigen profil på Facebook⁵ og Instagram⁶ rettar vi oss mot foreldre og mot ungdom. Her har vi delt aktuell informasjon for målgruppa.
- I løpet av året har vi hatt praksisstudent frå universitetet i Bergen og masterprogrammet *Kommunikasjon og medievitskap*. I samarbeid har vi laga korte filmar, mellom anna presentasjon av mobbeombodet i Vestland.⁷
- I fysiske og digitale besøk i klasserom og foreldremøte har vi presentert oss sjølve og mobbeombodstenesta.
- Mobbeombodet har skriva debattinnlegg og stilt opp til intervju i aktuelle saker i media, totalt 19 slike innlegg/intervju fordelt på lokalaviser, regionaviser, lokalradio og TV.

⁴ https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-_mobbeombud_nova-rapport-2020.pdf

⁵ <https://www.facebook.com/mobbeombod>

⁶ <https://www.instagram.com/ombodvestland/?hl=nb>

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=eYGUelUNZkg>

Samarbeid med elev- og lærlingombodet i Vestland

Mobbeombodet og elev- og lærlingombodet har hatt faste møte. Vi har samarbeidd for å utvikle ei god teneste for alle barn og unge i fylket. Vi har sett på moglegheiter for konkrete samarbeidsprosjekt og har jobba med interne rutinar og retningslinjer.

Vi har hatt møte med fylkespolitikarar og fylkesadministrasjonen. Tema for møta har vore arbeidet og erfaringane til omboda.

Deltaking i nasjonalt nettverk, saman med andre fylkesvise mobbeombod og elev- og lærlingombod

Fylkesvise mobbeombod, elev- og lærlingombod og oppvekstombod har eit nasjonalt nettverk. Gjennom faste digitale samlingar og i arbeidsgrupper har vi hatt faglege drøftingar, delt erfaringar og gitt høyringssvar. Læringsmiljøsenderet i Stavanger har hatt i oppgåve å legge til rette for kompetansesamlingar for omboda. Å vere i nettverk med andre ombod har bidratt til fagleg utvikling og rolleforståing. Eit av mobbeomboda i Vestland sit i nettverkets arbeidsutval.

Kvifor har ikkje barn det bra?

«Det må vere to meter mellom alle, men det spelar inga rolle, for det er allereie fleire kilometer mellom meg og dei andre»
- jente, 12 år

Tydelege og skjulte krenkingar

Barn og unge er saman i barnehage, på skule, på skuleveg, på fritid og på nett. Barn som opplever mobbing og krenking, viser til at krenking skjer på fleire stader, i ulike situasjonar og på ulike måtar. Barn fortel både om tydelege og meir skjulte krenkingar. Førespurnadar vi får handlar ofte om verbal, relasjonell og fysisk krenking, og om urolege klassemiljø.

Barn fortel om å bli kalla ufine ting, til dømes kommentarar på utsjånad. Dei blir bedne om å flytte seg for andre. Trugslar om overgrep eller vald skjer, til dømes at personen skal bli skada. Rasistiske utsegn og kommentarar som gjeld identitet er òg ein del av opplevingane. Dette skjer både ansikt til ansikt og digitalt.

Digitale krenkingar kjem fram på ulikt vis. Barn blir utestengt frå digitale møteplassar og får ikkje merksemd frå andre. Å bli utestengt frå fellesskap, om det er fysiske eller digitale, gjer vondt. Barn får krenkande meldingar; oppmodingar om å skade seg sjølv eller ta livet sitt. Barn opplever å bli tatt og delt bilde av, det blir spreidd rykte om dei, eller dei får tilsendt bilde og meldingar av seksuell karakter. Nokre har opplevd at mobbing oppstår i etterkant av digitale hendingar der dei sjølv har gjort ugreie ting.

Barn fortel om situasjonar der eigendelar har vorte øydelagde; til dømes sykkel, klede på gangen og matpakke som blir trakka på.

Fysiske krenkingar og vald skjer. Vi høyrer om slag, biting, klyping, dytting, spark i skrittet og kvelartak. Barn blir kasta ting på, som viskelêr, snøball eller diverse ballar i gymtimen. Barn blir tissa på, seksuelt trakasserte og halde fast medan andre slår.

"Det er berre plass til 18 i denne leiken. Du kan ikkje vere med."
- 4. klassing

«Det einaste som
hjelper er å slå»

- gut, 11 år

Vi høyrer om barn som blir terga til dei sprekk, som slår tilbake, rasar og øydelegg ting. Fleire av desse opplever å bli gjort ansvarlege for det som skjer og blir tildelt skuld for situasjonen.

Det handlar òg om klassemiljø som har vore uroleg over tid. Ofte ser vi at utrygge klassemiljø har kjenneteikn som ugrei språkbruk, ustabile klassefelleskap og klikk-danning. I slike miljø kan alliansar i stor grad definere rollar og innan- og utanforskap.

Mange som tar kontakt med oss har levd i utrygge miljø tidlegare. Mange fortel at dei har blitt utsett for krenking og mobbing over lang tid, at det starta i barnehagen eller at dei har hatt aktivitetsplan eit år eller to tilbake i tid. Føresurnadar vi har mottatt i år syner at mobbing har starta opp att i same miljø, der ein tidlegare har klart å stoppe det. Vi ser òg at krenkingar kan starte opp att etter strukturelle/organisatoriske endringar; til dømes ved skifte av gruppe (base/trinnorganisert skule), skifte av lærar eller ved overgang til ny skule (ungdomsskule eller byte av skule på grunn av mobbing).

Krenka av vaksne

Når barn og unge opplever mobbing eller krenking frå vaksne, har det ofte handla om situasjonar der 1) vaksne krenker barn, 2) vaksne blir opplevd som ein utrygg faktor eller 3) barnet manglar ein trygg vaksenrelasjon i barnehagen eller ved skulen.

Barn som opplever krenking frå vaksne, fortel om tydelege overtramp og meir skjulte eller udefinierbare. Vi har høyrte om barn som har opplevd å få straff; kjeft i samla klasse, utestengt frå time ved at døra blir låst, innestengt i kott, klype i armen og bli tatt kvelartak på. Barn som har opplevd slike hendingar, fortel at dei blir redde for den vaksne og at frykta sit i kroppen i lang tid etterpå. Barn som observerer at andre barn blir utsette for slike krenkingar vil òg ofte oppleve den vaksne som utrygg.

Når relasjonen mellom barn og tilsett er skjør, vil samhandling mellom dei opplevast annleis enn når relasjonen er trygg og god (Flygare & Nordahl 2016). Vi ser at det her ligg ein risiko for at den tilsette seier og gjer, sjølv med dei beste intensjonar, kan bli opplevd krenkande. Vi høyrer òg om barn som ikkje kjenner seg likt av vaksne.

Symptom

Barn som blir utsette for krenking og mobbing får sår. Mange ønskjer ikkje å vere i barnehagen eller på skulen, og gir tydeleg uttrykk for det. Samstundes ser vi at dei fleste av desse barna likevel møter opp. Vi høyrer om barn som utviklar eigne strategiar for å unngå situasjonar; gøyme seg, rømme frå skulen eller finne vikarierende argument for å sleppe å vere saman med andre i klassen.

Barn blir prega av utryggheit, krenking og mobbing. Ofte høyrer vi om endra åtferd og auka grad av frykt. Mange blir redde for å vere aleine, for å gå til skulen, vere på skulen, sove aleine og redde for ikkje å bli truidd på. Barn blir nedstemte, deprimerde og ukonsentrerte. Vi ser òg auka trong til kontroll; at dagar må vere føreseielege og situasjonar kontrollerbare.

Nokre barn utagerer og angrip andre når dei sjølv er utrygge, medan andre vert stille og passive. Nokre skadar seg sjølv. Auka fråvær er vanleg. Nokre barn blir sjukemelde av legen sin. Fleire av barna og ungdommane som har stått i utanforskap, krenking, mobbing og utrygge miljø over tid, uttrykker òg ønskje om ikkje å leve lenger.

"Det er ikkje noko
vits i at eg lever"

- gut, 15 år

Kva sviktar i handteringa?

Når mobbeombodet blir kontakta er det som regel fordi barn ikkje har det bra og i tillegg har noko svikta i handteringa av saka. Vi får tilgang til informasjon om kva som har gått gale. I skuleåret 2020-21 er det i stor grad dei same problemstillingane i handteringa som tidlegare. Vi meiner det er viktig å trekke desse fram og vise korleis dei påverkar ei sak. Problemstillingane som oftast går igjen er

- bagatellisering
- skulen/barnehagen tar ikkje (synleg) tak i saka
- manglande kommunikasjon og samarbeid
- krenkande kommunikasjon/sakshandsaming
- tiltak blir ikkje sett i verk, opplevast ikkje som treffsikre eller gjer vondt verre
- enkeltbarn blir gjort ansvarlege

Når ein familie opplever alt dette i ei og same sak, opplevast det som svært krevjande. Når handtering feilar tidleg i prosessen pregar det ofte saka vidare. Det krev tid og energi å rette og bygge opp att tillit. For å prøve å vise problemstillingane som går att, og kva som påverkar prosessen, har vi laga ein fiktivt case som vi no presenterer.

Sofie – ein case om handtering av skulemiljøsak

«Sofie» er 12 år. Ho har lenge hatt det vanskeleg sosialt. Det har vore mykje uro i klassen dei siste åra. Sofie har fortalt kontaktlæraren sin om konflikter og ugreie ting som skjer i friminutta. Foreldra hennar har ved fleire høve sendt mail og tatt opp på utviklingssamtale at dei er litt urolege for konfliktane og krenkingane som Sofie fortel om.

Læraren seier at Sofie har vener både i klassen og i parallellklassen og han trur ho for det meste har det bra. Det å bli utestengt er noko alle jentene i klassen opplever i blant, men han seier han skal snakke med dei involverte. Ting blir betre nokre veker, men så er det tilbake til slik det var tidlegare.

Før førre utviklingssamtale var det nokre episodar der Sofie blei kalla stygge ting på Tik Tok, så no har foreldra samla mot nok til å be skulen gjere noko. «Vi kan ikkje sjå krenkingar. Meiner de at det er mobbing? Kan de vente litt med å melde 9A-sak?» Kontaktlæraren til Sofie tenkjer at dette er ei problemstilling han har god oversikt over, og ikkje noko han bør bry rektor med.

Vi ser at:

- Barn og foreldre har meldt frå ved fleire høve, ofte over år, utan å oppleve varig endring.
- Vaksne får ikkje med seg og klarer ikkje å sjå det barna fortel om.
- Skule/barnehage og barn/foreldre har ulik forståing av det som går føre seg.
- I meir enn 1/3 av sakene har ikkje barnet fått aktivitetsplan som skildrar kva tiltak skulen/barnehagen skal gjere for å betre situasjonen for barnet.⁷

«Kanskje de kan vente litt med å melde 9A-sak?»
- kontaktlærar

⁷ Dette gjeld nok langt fleire enn det som kjem fram i våre samtalar.

- Ein del tilsette uttrykker at det må handle om mobbing for at aktivitetsplikta skal gjelde.⁸ Skule og barnehage har plikt til å sikre at barn har eit trygt og godt psykososialt miljø etter opplæringslova og barnehagelova. Elevar har òg ein individuell rett på eit trygt og godt miljø. Usikkerheit om lovverk fører til gjentatte lovbrøt.

Krevjande kommunikasjon

Foreldra til Sofie meiner at dei får lite informasjon frå skulen. Ut på hausten i 6. klasse sender dei ei melding til rektor kor dei viser til kapittel 9A i opplæringslova. Dei blir kalla inn til møte på skulen veka etter. I e-posten er det ingen informasjon om kor på skulen møte skal vere, agenda for møte, kor lang tid som er sett av eller kven som skal delta. Foreldra kvir seg allereie. Det å ikkje vite kva som skal gå føre seg, er eit stressmoment.

Kontaktlærar og avdelingsleiar deltar på møtet. Sofie er ikkje invitert. Foreldra fortel nok ein gong om dei viktigaste hendingane og historikken sidan 3. klasse. Avdelingsleiar fortel at dei har følgd med den siste veka, og at dei ikkje kan sjå at Sofie er utrygg. Dei har snakka med Sofie og nokre av elevane i klassen som det har vore episodar med. «Dei fortel ulike versjonar av det som går føre seg, så her er det fleire historier», fortel læraren. Avdelingsleiar meiner Sofie ikkje har bruk for aktivitetsplan, men at dei skal fortsette å følgje med. Kontaktlærar fortel òg at dei etter jul skal starte med jentegrupper på trinnet. «Det vil vere bra for alle. Vi jobbar jo med sosial kompetanse heile tida», seier dei, og legg til at dei kan sjå på moglegheita for å lage friminuttsgrupper.

«Vi ser at ho har vener, så ho treng ikkje noko aktivitetsplan»

- skuleleiar

Etter møtet ventar foreldra på referat, men får ikkje noko tilsendt. Dei er usikre på kva skulen og dei sjølve skal gjere vidare.

Vi høyrer at:

- Barnet si stemme manglar ofte i møte og i saker som gjeld dei sjølve.
- Foreldre må etterspørje informasjon og etterlyse framdrift. Dei kjenner seg som ei byrde for skulen/barnehagen.⁹
- Foreldre får lite informasjon om korleis skulen/barnehagen har gjort undersøkingar. Då er vanskeleg å vere trygg på at det er undersøkt godt nok.
- Uryddig forvaltningsskikk går igjen; å ikkje få skriftleg innkalling med tilstrekkeleg informasjon til møte, manglande referat frå møte, at ein ikkje får høve til godkjenne referat, osb.

⁸ § 9 A-4: «Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg. Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle. Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka. Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid. Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak». I planen skal det stå a) kva problem tiltaka skal løyse, b) kva tiltak skolen har planlagt, c) når tiltaka skal gjennomførast, d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka, e) når tiltaka skal evaluerast. Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.» Skulen skal klare å fange det opp når ein elev fortel at han/ho ikkje har det trygt og godt og det skal vere låg terskel for å varsle rektor.

⁹ Det er særleg mange som har kjent på det det siste året, - dei veit at skulen og barnehagen har det ekstra krevjande med korona og smittevern.

Samarbeid

Det kjennast som om skulen ikkje tar opplevingane til Sofie på alvor. Samstundes er ikkje foreldra på skulen og kan sjå kva som faktisk skjer mellom jentene. Foreldra har alltid hatt eit godt samarbeid med kontaktlærar og dei liker han godt. Dei vil ikkje kritisere jobben han gjer, det er tydeleg at han bryr seg om Sofie. I tillegg er dei urolege for at ei klage ikkje vil hjelpe situasjonen til Sofie. Kanskje blir det verre?

«Men korleis kan eg slutte å melde frå om alt barnet mitt fortel meg om, når dei gir uttrykk for at dei ikkje ser det?»

- mor

Foreldra forsøker å støtte og oppmuntre Sofie. Dei legg vekt på positive opplevingar, men synst det er vanskeleg å finne riktig balanse mellom å trekke fram det gode som skjer på skulen, utan å sjølv bagatellisere det Sofie fortel. Sofie har ved fleire høve sagt at det ikkje er noko hjelp i å fortelje til dei vaksne på skulen, for dei seier berre at ho må vere meir frampå og hoppe inn i samtalen.

Vi ser at:

- Foreldre er avhengige av eit godt samarbeid med skulen og dei fleste kvir seg for å vere «den krevjande forelderen», «den som alltid masar», «den som aldri blir nøgd».
- Foreldre er i ein sårbar situasjon, saman med barnet sitt. Nokre blir sjukemelde.
- Foreldre kjenner seg pressa til å sjølv ta ansvar og styring når dei opplever at skulen/barnehagen ikkje gjer det. Det er ikkje alltid til barnas beste.
- Barn som opplever at dei ikkje blir lytta til eller at det ikkje har noko effekt å fortelje (sjølv om den vaksne er empatisk og lyttande), vil ofte slutte å fortelje.

Sakshandsaming og tillit

Tida går. Det kjem stadig små kommentarar og der er treff som Sofie ikkje blir invitert til. Etter jul skal dei i gang med «jentegruppe». Sofie gruar seg og lurar på kva dei skal snakke om.

Det blir vanskelegare for Sofie å gå på skulen. Mor¹⁰ oppdaterer læraren med jamne mellomrom. Dei gongene ho får svar på e-postane, får ho vondt i magen. Det er ikkje alltid ho orkar å lese svaret med ein gong. Ho er usikker på kva læraren meiner med det han skriv.

«Guten min får i oppgåve å gå frå situasjonen, seie og gjere sånn eller slik. Men han er 7 år! Han skal ikkje måtte ha eit arsenal av verktøy for å verne seg!»

- far til 2. klassing

Foreldra er uroa for skulen sine rutinar og kompetanse. «Anten vil dei ikkje sjå, eller så kan dei ikkje sjå...» Begge deler er urovekkande, meiner dei. Tilliten til skulen brytast ned. Foreldra vil ikkje melde saka til Statsforvaltaren. Dei fryktar det vil ta tid og energi bort frå å hjelpe Sofie og at samarbeidet med skulen skal bli verre.

Dei tar kontakt med rektor på ny. Denne gongen står mobbeombodet i kopi på e-posten. Rektor set i gong undersøkingar etter opplæringslova § 9A-4. PPT i kommunen blir kopla på - dei observerer eit hierarki i klassen. Sofie

ser ut til å vere nedst på rangstigen.

¹⁰ Ombodet blir kontakta av både fedrar og mødrer, men mødrer er i stort fleirtal (83% av foreldre som tar kontakt).

Vi erfarer at:

- Det som blir sagt, ord og formuleringar skulen/barnehagen vel å bruke har svært mykje å seie. Orda blir tolka i lys av eigne opplevingar av situasjonen, i lys av relasjonen til tilsette og i lys av tidlegare erfaringar med barnehagen/skulen. «Kva meiner dei med det? Kva betyr dette?» Foreldre treng å vere trygge på kva barnehagen/skulen tenkjer og kjenne at dei vil barnet deira vel.
- Når kommunikasjon og samarbeid i seg sjølve krev energi frå foreldra blir det ofte ei tilleggsbelastning og tilleggskonflikt til sjølve saka. Det er ikkje til det beste for barnet.
- Når tilliten er tynnslite krev det god og tett oppfølging for å bygge den opp att.

Tiltak

Etter undersøkingane utarbeidar skulen ein aktivitetsplan. Sofie og foreldra får uttale seg om tiltaka i planen. Dei er litt usikre. «Nokre tiltak ser ut til å vere gode, men vi er ikkje pedagogar, så vi veit eigentleg ikkje....». Det er ikkje sett opp noko dato for evaluering av tiltaka, men når foreldra ber om dette, blir dei kalla inn til møte. Sofie er med på deler av møtet. Ho seier at det går litt betre.

Nokre av tiltaka ser ut til å ha effekt. Det er mykje fokus på samarbeid og venskap i klassen og vaksne jobbar med å forbetre relasjonane til og mellom elevane. Sofie har tilbod om å snakke med helsesjukepleiar kvar veke. Det likar ho, det er fint å ha ein vaksen som lyttar, men det er òg ubehageleg når ho går ut av klassen og alle dei andre ser på og spør kva ho skal.

Nokre tiltak gjer vondt verre. Tiltaket med friminuttvener fungerer av og til. Det kjem an på kven ho er på gruppe med. Førre veke sa to av dei: «Vi vil ikkje at du skal vere saman med oss». «Men eg må jo det», svara Sofie. «Då får du i alle fall vere stille». Andre gongar blir Sofie gjort ansvarleg. Som på fotballbana; då Sofie prøvde å ta ballen som stadig gjekk forbi ho vart ho skulda for å øydelegge og kunne difor gå å hengje seg. Sofie gjekk vekk og ein lærar kom bort;. «Kvifor er du ikkje med å spele? Ser du ikkje at heile klassen er med? Du kan ikkje berre velje vekk felles aktivitetar, då blir du aldri inkludert».

Nokre av tiltaka blir justert etter tilbakemelding frå foreldra. Dei fryktar Sofie begynner å bli lei av møter og «mas» og at ho ikkje lenger seier korleis ho har det. Heime gret ho mykje, har vondt i hovudet og ho vil verken på skulen eller på fritidsaktivitetar.

Barn og foreldre fortel:

- Dei får ikkje bidra i arbeidet med tiltak.¹¹
- Aktivitetsplanar har lite konkrete tiltak. Planar kan vere utydelege på kven som er ansvarlege, på tidsperiode for tiltak og på dato for evaluering.
- Tiltak ikkje blir gjennomførte, har ikkje effekt eller gjer vondt verre.
- Det vert sett inn tiltak der dei sjølve er ansvarlege for å forbetre situasjonen.
- Dei opplever ei forventning om at barnet heile tida skal halde vaksne underretta om korleis det går, meir enn at vaksne sjølv tar dette ansvaret og hentar inn informasjon.
- Vaksne grip ikkje inn i krenkingar.
- Dei saknar informasjon om kva tiltak som blir sett inn mot andre involverte barn.¹²

«Kvifor skal vår dotter snakke med helsesjukepleiar kvar veke? Det er ikkje det som skal til for at ho får det betre på skulen!»

-far

¹¹ Barn og foreldre skal aldri ha ansvaret for å finne tiltak. Det er heller ikkje slik at barn/foreldre kan «bestille» eller krevje tiltak, det skal ligge ei fagleg og pedagogisk vurdering til grunn for tiltaka.

¹² Skule og barnehage har teieplikt om tiltak for andre barn. Likevel kan dei dele noko informasjon. Til dømes kan ein vise til skulen sine rutinar for handtering av krenkingar – at dei «alltid i alle saker følgjer opp slik». Ansvarlege kan be om samtykke til å

Skulen klarar i løpet av våren i 6. klasse å stoppe krenkingane som går føre seg ved å kople foreldre i klassen tett på. Dei jobbar framleis aktivt med å bygge opp att relasjonar, både i klassen og på tvers av klassane. Sofie fortel at det går mykje betre og skulen lukker saka før sommaren. Sofie og foreldra tenkjer at det er godt å starte 7. klasse med å leggje bak seg alt som har vore.

Det er mange som kjennar det slik som Sofie og foreldra hennar. Det har vi stor forståing for og ser at gode endringar kan vare ved. Likevel vil vi understreke at det er viktig å følgje opp i lang tid etter at eit barn igjen har det trygt og godt.¹³

Kva med barnehage?

Historia om Sofie har gått føre seg over nokre år på barneskulen. Mange av dei som tar kontakt med oss fortel at det går føre seg over år, at det har eskalert frå tid til anna og at det heile starta i barnehagen.

Førespurnadar om barnehage handlar i stor grad om det same som i grunnskulen, men i tillegg spør ein ofte om korleis og til kven ein skal løfte saka. Frå januar 2020 har barnehagen fått eit nytt kapittel i barnehagelova; kapittel 8. Dette liknar mykje på kapittel 9A i opplæringslova for skulen og her finn ein tydeleg kva pliktar barnehagen har når barn ikkje har eit trygt og godt psykososialt miljø.

Vi håpar og trur det nye kapittel 8 vil føre til meir merksemd og kunnskap om barn sine rettar i og blant barnehagar, barnehageeigarar, støttesystem og foreldre. Med meir systematisk arbeid, vil vi kunne plukke opp fleire saker og hindre at dei følgjer barna inn i skulen.

Kva for hjelp ønskjer tilsette?

Omboda blir i hovudsak kontakta av foreldre, men det er og ein del tilsette som tar kontakt. Over 40 av førespurnadane kjem frå tilsette i barnehagar, skular og hjelpesystem.¹⁴ Gjennom desse førespurnadane kan ombodet fange opp kva tilsette har behov for eller ønskjer rettleiing om.

Tilsette fortel og spør om mykje det same som foreldre. Dei ønskjer barna og elevane sitt beste og har spørsmål om korleis ein skal forstå aktivitetsplikta og korleis ein skal og kan gå fram til det beste for barna. Det handlar ofte om kva som kan vere eigna tiltak i ei sak, innspel til tiltak som barn/foreldre ønskjer, utforming av aktivitetsplan og/eller når ein kan avslutte ei sak. Tilsette løftar òg ulik problemforståing og utfordringar i samarbeid med foreldre og mellom foreldre.

I år har fleire stilt spørsmål om samtale som tiltak. Tilsette på skulane og i hjelpesystemet spør om samtalegruppe, til dømes «jentegruppe», kan vere eit godt tiltak. Finst det eigne opplegg? Har skulen tilstrekkeleg kompetanse for å gjennomføre? Kva må ein passe på?

dele informasjon med andre foreldre. Det er òg mogleg å utarbeide aktivitetsplanar på gruppenivå, kor ein har tiltak som blir satt inn i heile klassen eller gruppa.

¹³ Sjå også Bruvik et al, 2017

¹⁴ Med hjelpesystem meiner vi helsesjukepleiar, PPT, BUP, osb.

Nokre tilsette har spørsmål om førebygging og foreldresamarbeid generelt. Både tilsette og FAU-representantar i barnehage og skule etterspør førebyggjande verktøy og ressursar ein kan nytte i foreldremøte.

I tillegg har fleire tilsette spørsmål om korleis ein kan jobbe med klassemiljø/grupper. Nokre spør om ombodet kan bidra i kartlegging, i arbeid med aktivitetsplikta eller i arbeid på gruppenivå.

Kva skal til for å lukkast med handtering? - oppmodingar frå mobbeombodet

Saka om Sofie er fiktiv, men er basert på mange av førespurnadane våre, og det vi høyrar at barn og foreldre opplever.

Vi ser at det er skilnad på korleis barnehagar og skular handterer saker som gjeld barnehage- og skulemiljø; nokre er trygge og nokre meir usikre. Frå vår ståstad kan vi i noko grad sjå kva som skal til for å praktisere god handtering. Basert på erfaringane våre gjennom året som har gått, rettar vi følgjande fem oppmodingar til ansvarlege i barnehage og skule:

1) Tru på barn

Alle tilsette må ha kompetanse og ressursar til å ta imot barn som fortel at dei ikkje har det bra. Dette inneber å kunne møte barnet og foreldre sine behov – her og no, òg på sikt. Å trygge barnets foreldre, bidrar til trygg og god handtering frå alle partar. Det er til barnets beste.

Å tru på barn og ta i mot barnet si oppleving er særleg viktig i situasjonar der den tilsette les situasjonen barnet står i på ein annan måte enn barnet sjølv.

Som eigar eller leiar av barnehage og skule, må ein sikre at tilsette, som individ og som gruppe, er trygge på korleis dei møter uro og uro-meldingar. Barnehage- og skuleeigar må òg sikre at leiarar/styrarar er trygge, har oversikt og har naudsynnte ressursar for å dekke dei tilsette sine behov.

2) Ekte samarbeid

Foreldre må bli sett på som ein likeverdig partnar og verdifull bidragsytar. Foreldresamarbeid må vere ein integrert del av barnehagen/skulen sin aktivitet.

Leiinga må sørge for at alle tilsette er klar over kva han/ho skal gjere for å fremme eit godt samarbeid med alle foreldre. Vidare må leiinga sørge for at ein har strategiar når samarbeidet blir vanskeleg.

Vi har vist at det er fleire problemstillingar som går igjen i handtering av saker. Både tilsette og foreldre fortel om ulike oppfatningar av det som går føre seg. **Det er lettare å komme vidare med saka**

om ein forstår ho likt, men det er ikkje ei føresetnad. Ein kan likevel bli samde om kva barnet treng for at det skal bli betre (Onsøien og Drugli, 2010).

«Samarbeidet mellom heim og skule må bære preg av felles mål, gjensidig forpliktelse og medvirkning». Skulen skal i følgje opplæringslova legge til rette for at foreldre har høve til medbestemming og påverknad på elevane si opplæring. Foreldresamarbeid syner at det er delt ansvar mellom heim og skule og viser likeverd og gjensidigheit mellom partane. Når samarbeidet fungerer optimalt, blir foreldra sett på som en engasjert og gjensidig partnar (Drugli & Nordahl, 2016).

Foreldresamarbeid må vere ein integrert del av barnehagen/skulen sin aktivitet. Det krev høg grad av forplikting frå alle.

Mobbeombodet fremmar, som Lund (2020), eit responsivt foreldresamarbeid. Det inneber

- å vere lydhøyr ovanfor foreldre
- stille spørsmål til foreldre, med mål om å forbetre skulen for elevane
- at skulen gjer noko med det foreldra fortel

Responsivt foreldresamarbeid gir familien moglegheit for handling. Foreldre blir sett som verdifulle bidragsytarar til forbetring av praksis og tilsette ser på kritikk og uro som høve for læring.

3) Kjenn barn sine rettar

Vaksne som jobbar med barn må ha kunnskap om barn sine rettar og korleis gjere vurdering av barnets beste. Vaksne må vidare gjennomføre pliktene sine etter lovverket ovanfor barn.

Tilsette i barnehage og skule må særleg ha inngåande kompetanse om aktivitetsplikta, med delplikter, etter barnehagelova og opplæringslova. Det gjeld både kva lova betyr, men og kjennskap til eigne lokale retningslinjer.

Tilsette i barnehage og skule må utøve god forvaltningsskikk, - det vil seie å svare på e-post og førespurnadar, gi god informasjon og rettleiing.

Barn i Noreg har sterke rettar i barnehagelova¹⁵, opplæringslova¹⁶, grunnlova¹⁷ og barnekonvensjonen¹⁸. Barneombodet si ekspertgruppe anbefaler i sin siste rapport at studentar i utdanningar retta mot barn må få opplæring om barnekonvensjonen og kva konvensjonen inneber for deira arbeid.¹⁹ Vi støttar dette fullt ut.

Både barn og foreldre har rett til å medverke og rett til å bli høyrte i saker om psykososialt miljø.²⁰ I trygge omgjevnader er det lettast for barn og unge å ytre seg om kva dei sjølv treng, kva som gjer godt og når dei kjenner dei trivst og har det trygt.

¹⁵ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?q=barnehagelova#KAPITTEL_8

¹⁶ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringslova#KAPITTEL_11

¹⁷ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn/KAPITTEL_5#KAPITTEL_5

¹⁸ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barnekonvensjonen-nynorsk/id87589/>

¹⁹ Barneombodet si ekspertgruppe anbefaler i sin siste rapport, «Ungdom om medvirkning og barnerettighetsvurderinger» (2021) at vaksne må få informasjon og opplæring om barnekonvensjonen, og korleis ein gjer ei vurdering av barnerettar. <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Barnerettighetsvurderinger-og-medvirkning.pdf>

²⁰ Særleg i barnekonvensjonen (art 3 og 12), i grunnlova (§ 104), i opplæringslova (§ 9A-4), i barnehagelova (§ 3) og i forvaltningslova (§ 17).

Tiltak er skulen eller barnehagen sine grep, handlingar eller endring av praksis, som direkte kan forbetre barnet sin oppleving av det psykososiale miljøet. Tiltaka må vere konkrete. Tilsette må vite kvifor dei nyttar det eine eller det andre tiltaket og dei må vere medvitne kva ein vil oppnå med det. Det gjeld òg samtale som tiltak. Mobbeombodet avviser ikkje at samtale kan vere eit godt tiltak, men ein må vite kvifor ein har samtal og kva ein vil oppnå med samtalen. Skal ein bygge opp att tillit? Skal ein bli betre kjent med barnet? Skal barnet ha eit trygt rom for å fortelje om kva som skjer?

Risikovurdering av tiltaka er òg viktig, - kan tiltaket slå galt ut? Korleis? Kva gjer ein då?

Ein må halde fram arbeidet lengre enn ein trur for å sørgje for at sakene ikkje «blussar opp att» etter ei tid. Skulen/barnehagen må følgje særskilt med, ha nokre ekstra sjekkpunkt og ein plan for korleis ein følgjar opp etter at saka er avslutta.

4) Forstå

Alle tilsette i barnehage og skule må ha god kompetanse om grupper, gruppedynamikk, sosialt samspel og felles forståing av kva krenking og mobbing er.

Den vaksne må ha kompetanse og i tillegg anerkjenne at dei ikkje veit alt ein situasjon, og at involverte kan ha svært ulike opplevingar. Avgjerande faktorar for å lukkast med handtering av miljøsaker, er at den som handterer saka er trygg i arbeidet sitt, veit kva lovverket krev, og kva som vert forventa i møte med barn og foreldre. I tillegg må tilsette ha kapasitet til å handtere. Dette må barnehage- og skuleeigar ta ansvar for.

5) Be om hjelp

Tilsette må vite når dei kan og bør be om hjelp. Dei må òg ha naudsynt kompetanse tilgjengeleg når dei har behov for hjelp.

Spisskompetanse, til dømes gjennom skuleteam eller kommunale innsatsteam, kan vere eit døme på ein måte å løyse behovet for fagleg hjelp og støtte.

Vår erfaring er at leiarar og andre tilsette ute i barnehagar og skular er usikre på tolking av lovverk og praktiske konsekvensar av lovverk, og ønskjer støtte i arbeid med psykososialt miljø. Vi ser at mellom anna undersøking er ei delplikt som kan vere krevjande.

Når saker som gjeld psykososialt miljø har vorte handterte tenkjer vi òg det kan det vere nyttig å møtast for oppsummering og debrief; tankar om sjølve hendingane og korleis saka utvikla seg, men òg korleis prosessen var for tilsette – fekk den enkelte nok støtte og dekt sine behov undervegs? Gjennom ein slik prosess kan ein bli tryggare på både andre sine og eigne behov, og dermed stå stødigare ved neste møte med uro-melding eller utrygt miljø.

Vegen vidare

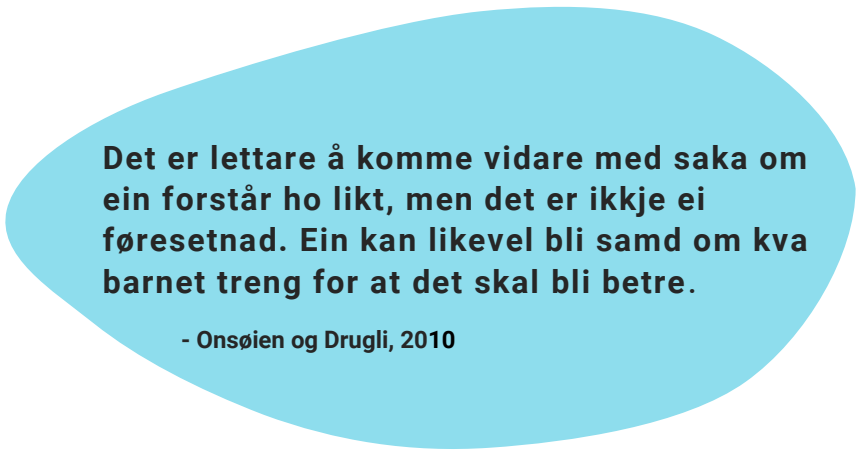
Mobbeombodet held fram arbeid for at barn og elevar skal få tatt i vare rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Vi skal også i komande år vere eit lågterskeltilbod for barn, elevar og deira foreldre. Førespurnader som gjeld utrygge barnehage- og skulemiljø har høg prioritet, og vi ser stor nytte i å gi støtte til barn og foreldre i slike situasjonar.

Vi vil fortsetje arbeid med å gjere ombodstenesta kjend i Vestland. Det gjer vi både gjennom ulike oppdrag for foreldre og tilsette i barnehage og skule, og gjennom digitale treffpunkt som informasjon på nett, aktuelle innlegg i sosiale medium og webinar.

Mobbeombodet ser nytte i å støtte ansvarlege i arbeid med både førebygging og handtering av utrygge miljø og mobbing. Det vil vi halde fram med. Og vi vil vere pådrivarar for at kommunane etablerer eigna ressursar for sine tilsette i barnehage og skule. Å lukkast med handtering gir fleire gevinstar ut over det at barn får det trygt og godt att. Mellom anna ser vi at foreldre sin tillit til barnehagen og skulen aukar, og at leiing og tilsette vert tryggare i arbeid med handtering.

Å støtte barn, foreldre og tilsette i arbeid med å skape trygge miljø for alle, tenkjer vi er ein viktig del av ansvaret til kommunane.

Saman for trygge og gode barnehage- og skulemiljø!

Det er lettare å komme vidare med saka om ein forstår ho likt, men det er ikkje ei føresetnad. Ein kan likevel bli samd om kva barnet treng for at det skal bli betre.

- Onsjøen og Drugli, 2010

Kjeldeliste

Barneombudet (2021), «Ungdom om medvirkning og barnerettighetsvurderinger», <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Barnerettighetsvurderinger-og-medvirkning.pdf>

Breivik, K., Bru, E., Hancock, C., Idsøe, E. C., Idsøe, T., & Solberg, M. E. (2017). *Å bli utsatt for mobbing. En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak*. Henta 01.12.2020 frå <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/a-bli-utsatt-for-mobbing--en-kunnskapsoppsummering-om-konsekvenser-og-tiltak/>

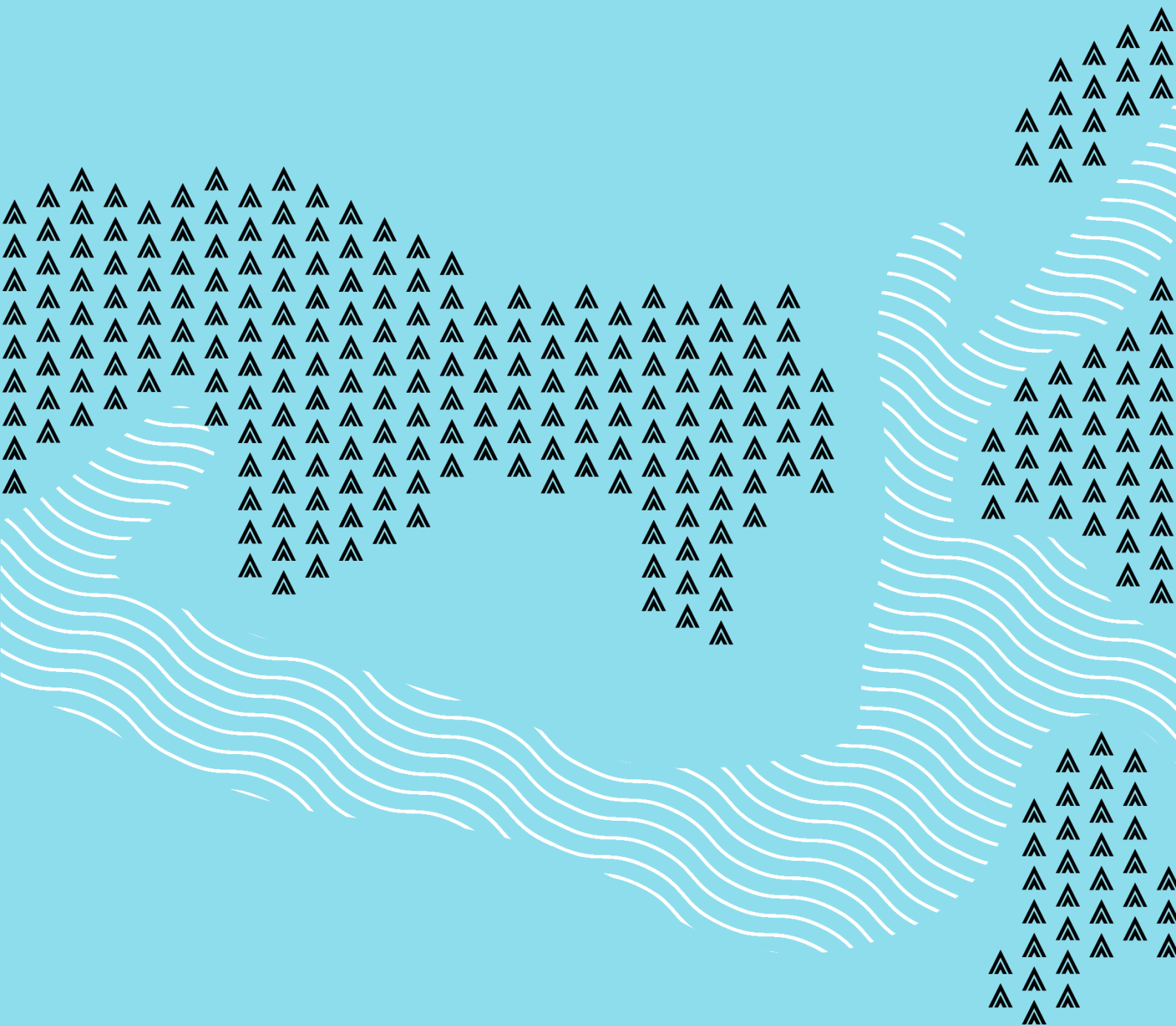
Drugli, Flygare og Nordahl (2016), *Relasjoner mellom elever*, <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/sosial-laring-gjennom-arbeid-med-fag/relasjoner-mellom-elever/larerelev-relasjonen-og-elevelev-relasjoner/>

Drugli, M.B. & Onsøien, R. (2010) *Vanskelige foreldresamtaler – gode dialoger*. Cappelen Akademisk Forlag.

Drugli, M.B. & Nordahl, T. (2016). *Samarbeidet mellom skole og hjem*, Utdanningsdirektoratet. Henta 01.12.20 frå: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/samarbeidet-mellom-hjem-og-skole/>

Lund, G. E. (2020). Responsivt forældresamarbejde i skolen. *Tema: Forældresamarbejde – en udfordring for læreruddannelsen og et vilkår for skolen. Studier i Læreruddannelse og Profession*. 5(1) (s. 52-72). Henta 01.12.2020, frå <https://tidsskrift.dk/SLP/issue/view/8790/1160?fbclid=IwAR0X-VZabvXRelGLC0Bu4oMpH7qUSSowZ3Fzq9513Dlq0MppEsFwctwYxtc>

Seland et al (2020), *Evaluering av ordning med fylkesvise mobbeombud for barnehage og grunnskole*, NOVA-rapport, https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-_mobbeombud_nova-rapport-2020.pdf

**FOLKEVALDOPPLÆRING
FOR
KONTROLLUTVALA I TIDLEGARE
HORDALAND FYLKE**

15. – 16. februar 2022

**Solstrand Hotel & Bad
Solstrandveien 200
5201 Os**

Praktiske opplysningar

Stad: [Solstrand Hotel & Bad](#), Solstrandveien 200, 5201 Os, telefon: 56 57 11 00

Tid: Registrering (og noko å bita i) frå 15. februar 2022 kl. 09:15

Start: 15. februar 2022 kl. 10:00

Slutt: 16. februar 2020 kl. 14:15

Det er fri tilgang til Solstrand si gode velvære-avdeling.

Oppgjer: Pris pr. deltakar er stipulert til ca. kr. 3 900. Dette skal dekke det hotellet skal ha for heile opphaldet og faktura vert i si tid send frå hotellet direkte til den einkilde kommune.

Påmelding innan: 01.11.2021.

Arrangør: Vestland fylkeskommune, v/ sekretariat for kontrollutvalet.

Kontaktopplysningar:

kontrollutvalet@vlfk.no

Helge Inge Johansen | helge.inge.johansen@vlfk.no | Mob. 402 03 664 (Påmelding primært til Helge)

Hogne Haktorson | hogne.haktorson@vlfk.no | Mob. 911 05 982

Diverse

- Eventuelle allergiar eller anna som hotellet må få beskjed om, meldast til sekretariatet snarast etter påmelding.

Kontrollutvalsboka:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kontrollutvalgsboken/id2468270/>

Fylkesmannen i Nordland – enklere kontrollutvalsbok

<https://www.fylkesmannen.no/Nordland/Kommunal-styring/Nyheter---kommunal-styring/Veileder---kontrollutvalg/>

Program dag 1: 15.02.2022

Tid	Tema	Førelasar
09.15	Registrering / noko å bita i	
10.00	Opning	Kontrollsjef Hogne Haktorson
10.10	Forventningar til kontrollutvalet	v/ ein ordførar.
10.25	Kommunelov og kontrollutval («The best of kommuneloven»)	Sekretariatet Kjartan Haugsnes
10.40	Kommunal Økonomisk Bærekraft (KØB)	Sekretariatet Einar Ulla
10.55	<i>Beinstrekk</i>	
11.10	Kommunal Økonomisk Bærekraft (KØB) del 2	Sekretariatet Einar Ulla
11.30	Henvendingar Med eksempel frå kontrollkvardagen.	Deloitte AS Birte Bjørkelo
12.30	<i>Lunsj</i>	
13.30	Henvendingar Gruppearbeid	Deloitte AS Birte Bjørkelo
14.30	<i>Beinstrekk</i>	
14.45	Kvar og korleis hamnar ein kommune i trøbbel i høve regelverk for offentlege anskaffingar? Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA)	Fagansvarlig for KOFA i Klagenemndssekretariatet, Line Rakner

15:30	Kaffipause	
15:45	Kva betyr kontrollutvalet sitt arbeid for kommunedirektøren?	Kommunedirektør i Bømlo kommune, Kjetil Aga Gjøsæter
16:15 16:30	Avslutning og oppsummering dag 1	Kontrollutvalsleiar i Samnanger kommune, Arild Røen.
19.30	Middag	

Program dag 2: 16.02.2022

Tid	Tema	Førelasar
09.00	Statleg tilsyn og tilsynskalender som verkemiddel. Forskjellen mellom forvaltningsrevisjon og tilsyn.	Statsforvaltaren i Vestland v/ seniorrådgjevar Jorunn Fosse Fidjestøl
10:00	Forvaltningsrevisjon og rolla til kontrollutvalet Kva er ei god bestilling?	Sekretariatet Roald Breistein
10.30	<i>Kaffipause og utsjekking</i>	
10.50	Forvaltningsrevisjon og rolla til revisor	Deloitte AS Birte Bjørkelo
11.15	Gruppearbeid med case forvaltningsrevisjon	Sekretariatet Deloitte
12.30	<i>Lunsj</i>	
13:30	Presentasjon av gruppearbeid	Presentasjon v/gruppene
14:00	Avslutning og vel heim	Hogne Haktorson
14:15		